БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР КОМИТЕТЛАРИ, МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР СОВЕТЛАРИНИНГ ОРГАНИ

№ 197 (688)

6 ОКТЯБРЬ ШАНБА 1956 ЙИЛ

БАҲОСИ 20 ТИЙИН

Октябрь ойида давлатга камида 250 минг тонна пахта топшириш—областимиз пахтакорларининг ватанпарварлик бурчи.

Пахта нобудгарчилигига қарши кескин курашайлик

Колхоз ва совхозларимиз далаларида пахта йиғим-теримининг энг масъулиятли даври бошланди. Областимиз пахтакорлари Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 39 йиллиги шарафига социалистик мусобақани қизитиб ва ўзларининг бутун имкониятларини ҳисоблаб чиқиб, бу йил давлатга 465 минг ўрнига 500 минг тонна пахта топширишга қарор қилдилар. Бу, озмунча пахта эмас! 500 минг тонна пахтани чаноқлардан граммлаб териб олиш керак. Шунинг учун ҳам етиштирилган мўл ҳосилни сира нобуд қилмай, сўнгги грамигача териб олиб, давлатга топшириш — муҳим давлат аҳамиятига эга бўлган вазифадир.

Илғор колхоз ва совхозлар пахта йиғим-теримида ишни намунали ташкил этиб, катта муваффақиятларга эришмоқдалар. Ҳосилни нобуд қилмасдан, ифлосланишига йўл қўймасдан териб юқори сортларда давлатга топширмоқдалар, Бу эса уларга пахта тайёрлаш давлат планини партия ва ҳукуматимиз белгилаган муддатда бажариш учун барча имкониятларни бермоқда.

Аммо шуни ҳам айтиш кераккки, айрим район, колхоз ва совхоз раҳбарлари пахта нобудгарчилигига қарши кескин кураш олиб боришдек муҳим ишга бепарволик билан қарамоқдалар. Натижада пахтанинг кўплаб нобуд бўлиш фактлари содир бўлаётир. Пахтани хирмонларда қуритиш вақтида, қанорларга қоплаш, аравага ёки машинага ортиш, пунктларга олиб бориш ва тушириш вақтида нобуд бўлишига йўл қўйилмоқда.

Оққўрғон районининг совхоз ва колхозларида бундай фактларни айниқса кўплаб учратиш мумкин. Райондаги Ленин номли колхозда пахтанинг чаноқларда қолиб кетаётганлигидан ташқари, хирмонларда, йўлларда, ариқ четларида сочилиб нобуд бўлаётганлигини, ифлосланаётганлигини кўрасиз. Пахта нобудгарчилигига қарши курашга комсомол ва ёшлар кенг жалб этилмаган. Комсомол ва ёшларнинг, пионерларнинг нобудгарчиликка қарши кураш постлари ташкил этилмаган. Колхоз правлениеси ва партия ташкилоти бўлса бундай фактлар билан муроса қилиб келмоқда. «Оққўрғон» совхозида аҳвол бундан ҳам ёмон. Совхоз ишчилари ҳам, шаҳардан чиққан ёрдамчилар ҳам пахтани чала термоқдалар, чаноқларда, ариқ четларида қолдириб кетмоқдалар. Совхоз раҳбарлари бу фактларни кўрабилатуриб, бу камчиликни тугатиш чораларини кўрмаётирлар. Райондаги Каганович номли, Карл Маркс номли, Жданов номли колхозларда ҳам нобудгарчиликнинг олди олинмаётир. Оққўрғон район партия комитети, район ижроия комитети пахта нобудгарчилигига йўл қўяётганларга нисбатан ҳеч қандай чора кўрмаётирлар.

Пахта — ўзбек халқининг миллий ифтихори, шон-шарафи ва катта бойлигидир. Нобудгарчиликка қарши курашиш — ҳаммамизнинг муқаддас бурчимиздир. Район партия комитетлари ва район ижроия комитетларининг энг муҳим вазифаси — пахта нобудгарчилигига қарши кескин кураш олиб боришдан, бу муҳим ишга бутун жамоатчилик фикрини жалб этишдан, пахтанинг нобуд бўлишига йўл қўйиб келаётган шахсларга нисбатан қатъий чоралар кўришдан иборат. Шунга эришайликки, халқ, Ватан бойлиги бўлган пахтанинг бир грамми ҳам нобуд бўлмасин, хом пахтанинг терилишига асло йўл қўйилмасин!

Пахта нобудгарчилигига қарши курашиш учун комсомол ва ёшларнинг, пионер ва ўқувчиларнинг доимий постларини ташкил этиш лозим. Бу постлар колхоз правлениелари ёрдамида хирмон четларига, пахта карвонлари борадиган йўлларга, пахта пунктларига тўкилган пахталарни солиш учун махсус яшиклар ўрнатиб, тўкилган пахтани тезда териб олиш чораларини белгилашлари зарур.

Пахтанинг чаноқларда қолиб кетишига мутлақо йўл қўймаслик учун ҳар бир теримчига ёки ёрдамчилар группасига алоҳида участка ажратиб бериш ва шу ажратиб берилган участкада пахтанинг тоза ва сортларга ажратиб терилишини таъминлаш керак. Пахтани пала-партиш териш, бригада ёки звено бошлиқлари белгилаб берган участкадан иккинчи участкага, «пахтаси кўп» участкага сакраб юриш пахта нобудгарчилигини кўпайтиради. Шунинг учун колхоз правлениелари, совхоз дирекциялари ва бошланғич партия ташкилотлари теримчилар ва ёрдамчилар ўртасида қатъий интизом ўрнатиб, ҳар бир участкада пахтанинг тоза ва сифатли терилишини таъминлашлари керак.

Пахта нобудгарчилигига қарши курашда теримчилар ўртасида олиб бориладиган сиёсий агитация катта роль ўйнайди. Партия ташкилотлари сиёсий агитациянинг бутун воситаларини ишга солиб, пахтанинг нобуд бўлиши — чаноқда ёки ариқ четларида қолиб кетиши, тўкилиши, хом терилиши, сортининг бузилиши колхозга, колхозчиларга ва давлатга жуда катта зарар келтиришини ишонарли фактлар билан тушунтириб беришлари керак. Пахта нобудгарчилигига қарши кураш темасида олиб борилган сиёсий агитация ишларида кўргазмали қуроллар, диаграммалар, плакатлар, газета ва журнал материалларидан кенг фойдаланиш зарур.

Ишлаб чиқаришга бевосита яқин бўлган бригада ва звено бошлиқлари пахта нобудгарчилигига қарши курашда жуда катта роль ўйнашлари лозим. Улар теримчиларнинг, айниқса шаҳардан борганларнинг иши устидан қатъий контроль ўрнатишлари керак. Шаҳардан борган киши тажрибасизлик қилиб пахтани чаноқларда қолдириб кетиши, ифлослантириши, сортини бузиши мумкин. Шуни унутмаслик кераккки, биринчи сорт пахтанинг бир тоннасига давлат томонидан ўртача 3500 сўм тўланса, иккинчи сортига 3000 сўм, учинчи сортига 2600 сўм, тўртинчи сортига 1800 сўм тўланади. Пахтани паст сортга топшириш колхоз учун ҳам, колхозчилар учун ҳам, давлат учун ҳам зарардир. Шуни ҳисобга олиб пахтанинг юқори сорт билан тоза терилишини таъминлаш, ёрдамчиларга пахтани тоза териш йўлларини ўргатиш ва уларни тажрибакор теримчиларга бириктиб қўйиш керак.

Маҳаллий партия, совет ташкилотлари, қишлоқ хўжалик ва тайёрлаш органлари, МТС ва совхоз дирекциялари, колхоз правлениелари масъулиятни тўла ҳис этган ҳолда етиштирилган мўл ҳосилни сира нобуд қилмасдан йиғиб-териб олиш учун бутун имкониятларни ишга солишлари керак. Шундагина мамлакатга областимиз бўйича 500 минг тонна пахта етказиб бериш юзасидан олган социалистик мажбуриятимизни шараф билан бажарамиз.

КПСС Кемерова область комитети ва область ижроия комитетига

КПСС Марказий Комитети ва ССР Иттифоқи Министрлар Совети Кемерово области колхоз ва совхозларининг дон ва бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтириш соҳасида эришган муваффақиятларини мамнуният билан қайд қиладилар. Область қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари давлатга 38 миллион пуд ғалла топшириш ва сотиш юзасидан олган мажбуриятларини корхона ишчилари ва хизматчиларининг актив ёрдами билан шараф билан бажардилар, картошка, сабзавотдан мўл ҳосил етиштирдилар, чорвачиликнинг маҳсулдорлигини оширдилар.

Кемерово область қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари эришган муваффақиятларнинг аҳамияти шундан иборатки, ана шу энг йирик саноат районида — кўмир ва металлургия районида қишлоқ хўжалигини юксалтириш — озиқ-овқат маҳсулотларини шу жойнинг ўзида етиштириш йўли билан Кузбасс меҳнаткашларини зарур бўлган барча озиқ-овқат маҳсулотлари билан етарли миқдорда таъминлаш имконини беради.

Кемерово областидаги колхоз ва совхозларнинг муваффақиятлари шуни кўрсатадики, маҳаллий органлар, колхоз ва совхозларга зўр ташаббус кўрсатиб ғайрат билан ишлашга кенг имконият яратиб берилган ҳозирги пайтда қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини ривожлантириш учун фойдаланилмаётган жуда кўп резервлар топилмоқда, меҳнаткашларнинг меҳнат ғайрати ва сиёсий активлиги ҳамда уларнинг умумдавлат вазифаларини бажариш юзасидан бўлган жавобгарлиги ошиб бормоқда.

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети Кемерово областидаги колхозчиларни, МТС ва совхоз ишчиларини, қишлоқ хўжалик мутахассисларини, партия ва совет ходимларини, шунингдек саноат корхоналари ишчилари ва хизматчиларини давлатга ғалла топшириш ва сотиш юзасидан олинган мажбуриятларнинг муваффақиятли бажарилганлиги билан табриклайдилар ва улар Кузбасс меҳнаткашларини озиқ-овқат маҳсулотлари билан етарли миқдорда таъминлаш учун дон, картошка, сабзавот, гўшт, сут етиштиришни янада кўпайтириш соҳасида яна ҳам зўр ғайрат ва сабот билан ишлайдилар, деб ишонч билдирадилар.

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ

ССР ИТТИФОҚИ МИНИСТРЛАР СОВЕТИ

ЮФХР президенти Иосип Броз Титонинг СССРда бўлиши

ЯЛТА, 4 октябрь. (ТАСС). Қримнинг жанубий қирғоғида турган югославиялик меҳмонлар бугун эрта билан ўзларига ажратилган резиденцияларда дам олдилар.

Кундузи Югославия Федератив Халқ Республикасининг Президенти Иосип Броз Тито рафиқаси билан, СССР Министрлар Советининг Раиси Н. А. Булганин, КПСС Марказий Комитетининг Биринчи секретари Н. С. Хрущев, КПСС Марказий Комитети Президиумининг аъзоси ва Украина КП Марказий комитетининг биринчи секретари А. И. Кириченко, шунингдек ЮФХР Иттифоқ ижроия вечеси раисининг ўринбосари А. Ранкович, Босния ва Герцеговина Халқ Республикаси Халқ скупшчинасининг раиси Д. Пуцар, ЮФХРнинг СССРдаги элчиси В. Мичунович рафиқаси билан «Массандра» комбинатига бордилар. Бу ерга худди шу вақтда КПСС Марказий Комитетининг Секретари Л. И. Брежнев, Украина ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Д. С. Коротченко, Совет Иттифоқи Маршали А. А. Гречко, армия генерали И. А. Серов ҳам келдилар.

Югославиялик меҳмонлар ва совет раҳбарлари корхона цехларида бўлиб, ишлаб чиқариш билан танишдилар. Комбинатнинг бош инженери И. Н. Околелов изоҳ бериб турди.

Тушдан кейин Ялта яқинидаги давлат боғида югославиялик меҳмонлар шарафига зиёфат берилди. Зиёфатда Иосип Броз Тито рафиқаси билан, А. Ранкович, Д. Пуцар, В. Мичунович рафиқаси билан, генераллар М. Жежель ва М. Шумоня, Югославиянинг Москвадаги элчихонасининг биринчи секретари Р. Диздаревич ҳозир бўлдилар.

Зиёфатда совет томонидан Н. А. Булганин, К. Е. Ворошилов рафиқаси билан, А. И. Кириченко, Н. С. Хрущев рафиқаси билан, Л. И. Брежнев рафиқаси билан, Д. С. Коротченко, Совет Иттифоқи Маршали А. А. Гречко рафиқаси билан, армия генерали И. А. Серов рафиқаси билан, СССРнинг ЮФХРдаги элчиси Н. Ф. Фирюбин ҳозир бўлдилар. Зиёфат самимий, дўстона вазиятда ўтди.

ЮФХР президенти Иосип Броз Тито СССРдан жўнаб кетди

СИМФЕРОПОЛЬ, 5 октябрь. (ТАСС). Совет Иттифоқига ғайрирасмий визит билан келган Югославия Федератив Халқ Республикаси Президенти Иосип Броз Тито СССРда саккиз кун бўлганидан кейин бугун рафиқаси билан бирга ватанига жўнаб кетди. Президент билан бирга ЮФХР Иттифоқ Ижроия вечеси раисининг ўринбосари Александр Ранкович, Босния ва Герцеговина Халқ Республикаси Халқ скупшчинасининг раиси Джуро Пуцар ва уларнинг ҳамроҳлари ҳам жўнаб кетдилар.

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси К. Е. Ворошилов рафиқаси билан бирга эрталаб югославиялик меҳмонлар учун ажратилган резеденцияга келди ва президент ва унинг ҳамроҳлари билан самимий хайрлашди. Шундан кейин югославиялик меҳмонлар ўзлари дам олган Ялта районидан автомашиналарда Симферополга келдилар. Йўл бўйи улар Қримнинг гўзал манзарали жойларини томоша қилдилар, Ай-Петри тоғининг чўққисида тўхтадилар.

ЮФХР Президенти Иосип Броз Титони ва унинг ҳамроҳларини КПСС Марказий Комитетининг биринчи Секретари Н. С. Хрущев, КПСС Марказий Комитети Президиумининг Аъзоси ва Украина КП Марказий Комитетининг Биринчи секретари А. И. Кириченко, КПСС Марказий Комитетининг секретари Л. И. Брежнев, Украина ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Д. С. Коротченко, Совет Иттифоқи Маршали А. А. Гречко, Армия генерали И. А. Серов, Адмирал В. А. Касатонов, СССРнинг ЮФХРдаги элчиси Н. П. Фирюбин, Украина КП Қрим область комитетининг биринчи секретари В. Г. Комяхов, Қрим область Совети ижроия комитетининг раиси И. М. Филиппов, Украина КП Симферополь шаҳар комитетининг секретари П. И. Корницкий, Симферополь шаҳар Совети ижроия комитети раиси вазифасини бажарувчи П. И. Лесик, Украина КП Ялта шаҳар комитетининг биринчи секретари С. Ф. Медунов, Ялта шаҳар Совети ижроия комитетининг раиси А. М. Тарасов кузатиб қолдилар.

Кузатиб қолувчилар орасида ЮФХРнинг СССРдаги элчиси В. Мичунович ва унинг рафиқаси, Югославиянинг Москвадаги Элчихонасининг биринчи секретари Р. Диздаревич бор эдилар.

Президент Тито ва югославиялик бошқа меҳмонлар шарафига Қора денгиз флоти ҳарбий денгизчиларидан иборат фахрий қоровул сафга тизилган эди. Оркестр ЮФХР, Совет Иттифоқи ва Украина ССР давлат гимнларини ижро этди.

Аэродром ЮФХР, СССР ва Украина ССР давлат байроқлари билан безатилган эди.

Ўртоқ Н. С. Хрущев ва кузатиб қолувчи бошқа кишилар югославиялик меҳмонлар билан дўстона хайрлашдилар ва уларга оқ йўл тиладилар.

Соат 11 дан 10 минут ўтганда президент Тито ва Югославиянинг бошқа вакиллари самолётга чиқдилар, самолёт ғарбга томон йўл олди.

Судан Республикасининг Фавқулодда ва Мухтор Элчиси Муҳаммад Хамад Элнил СССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари И. С. Кодицага ишонч ёрлиқларини топширди

СССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари И. С. Кодица 4 октябрда Кремлда Судан Республикасининг СССРдаги Фавқулодда ва Мухтор Элчиси Муҳаммад Хамад Элнилни қабул қилди. Муҳаммад Хамад Элнил унга ўзининг ишонч ёрлиқларини топширди.

Элчихонанинг 1-секретари С. О. Ҳошим Элчи билан бирга келди. Элчи И. С. Кодицани С. О. Ҳошим билан таништирди.

Ишонч ёрлиқларини топшириш вақтида СССР Олий Совети Президиумининг Секретари А. Ф. Горкин, СССР Ташқи ишлар министрининг ўринбосари В. А. Зорин, СССР Олий Совети Президиуми Канцелярияси Бошлиғининг ўринбосари В. Г. Висотин, СССР Ташқи ишлар министрлиги Яқин ва Ўрта Шарқ мамлакатлари бўлими мудирининг вазифасини ижро этувчи А. П. Павлов, СССР Ташқи ишлар министрлиги Протокол бўлими мудирининг вазифасини ижро этувчи К. А. Кочетков ҳозир бўлдилар.

И. С. Кодица ва Муҳаммад Хамад Элнил нутқ сўзладилар.

Ишонч ёрлиқлари топширилганидан кейин И. С. Кодица Муҳаммад Хамад Элнил билан суҳбат қилди. Бу суҳбатда А. Ф. Горкин ва В. А. Зорин қатнашдилар.

УЛУҒ ОКТЯБРЬ 39 ЙИЛЛИГИ ШАРАФИГА

Ўртоқ Ойимбувиш Орзиева Пискент районидаги Калинин номли колхозда ёшлар звеносига бошчилик қилмоқда. Пахтанинг бир граммини ҳам нобуд қилмай йиғиб-териб олиш учун курашаётган звено аъзолари давлатга ҳар гектаридан 20 центнердан ҳосил топшириб, йиллик планни муддатидан илгари бажардилар. **Суратда:** Ўзбекистон ССР Олий Советининг Фахрий ёрлиғи билан мукофотланган илғор звено бошлиғи ўртоқ Ойимбувиш **Орзиева.**

Г. Пун фотоси (ЎзТАГ фотохроникаси).

Ўрта Чирчиқ районидаги Ворошилов номли колхознинг иккинчи бригада теримчиси ўртоқ Бувайда Аҳмедова мавсумда 12 тонна пахта териш мажбуриятини олган эди. У, ўз аҳдининг устидан чиқиш учун шу кеча-кундузда ғайрат билан ишламоқда, ўзаро бошланган социалистик мусобақада олдинда бориб, хирмонга ҳар куни 150-160 килограммдан пахта топшираётир. **Суратда:** чевар теримчи ўртоқ Бувайда **Аҳмедова.**

М. Шевелев фотоси.

Илғор теримчилар

Орджоникидзе районидаги Маленков номли колхоз аъзолари 795 гектар ерга чигит экиб, ҳар гектар ердан 36,5 центнердан ҳосил олиш учун фидокорона меҳнат қилдилар. Ҳозир колхозда пахта терими қизғин давом этмоқда.

Колхознинг Қундуз Шоалиева, Хамида Соатова, Норпач Абдужабборова, Лаъли Солихова, Мамлакат Одилова, Нури Тўлабоева, Аноф Дусинова каби 15 минг килограммчи теримчилари шу кунларда 240-270 килограммдан пахта териб, бошқаларга ўрнак бўлмоқдалар. Умуман, колхозда пахта тераётган 800 теримчининг ҳаммаси кунлик нормани тўла адо этмоқда. Шунинг учун бу колхоз кунига давлатга йиллик планнинг 2-2,2 процент миқдорида пахта топшираётир.

Ю. МАҲКАМОВ.

Кексалар ёрдами

— Ҳозир далаларимизда пахталар қийғос очилган. Шундай пайтда кимнинг бекор тургиси келади, — дейди 69 ёшли Шарофат хола Зоҳидова. — Мен ҳам далага чиқиб, ҳар куни 75-85 килограммдан пахта теряпман.

Октябрь районидаги Ленин номли колхозда пахта йиғим-теримида актив қатнашиб, колхозчиларга кўмаклашаётган Шарофат хола, Мурот ота каби кексаларнинг сони 37 кишига етади. Уларнинг ҳар бири кунига ўрта ҳисобда 70 килограммдан пахта термоқдалар. 64 ёшли Норча ота Шералиев хирмон атрофидаги ва йўлларда тўкилиб қолган пахталарни териб олишда катта ёрдам бераётир.

Д. СОДИҚОВ.

Байрамгача 15 тонна

«XIX партсъезд» колхозининг илғор теримчиси Рапоат Бердиевани ҳамма ҳурматлайди. Ўртоқ Бердиева ўтган йили 12 тонна пахта терган эди. У, бу йил ҳам ўнбеш мингчилар ҳаракатига қўшилиб, зўр ғайрат билан ишламоқда. У Улуғ Октябрь байрамигача 15 минг килограмм пахта териш учун курашмоқда.

Чевар теримчи ваъдасининг устидан чиқиш учун ҳаракат қилиб, теримга эрта тушади, ишдан кеч қайтади. Шунинг учун ҳам кунига 180-200 килограммдан пахта тераётир. Ўртоқ Бердиева яқинда бир кунда 345 килограмм пахта терди. Унинг мавсум бошидан буён терган пахтаси 6 тоннага етди.

Т. ҲАЙДАРОВ,

Сирдарё райони.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

Пискент район колхозларининг энг илғор бригада ва звено бошлиқларини Ўзбекистон ССР Олий Советининг Фахрий ёрлиқлари билан мукофотлаш тўғрисида

1956 йил пахта топшириш давлат йиллик планини муддатидан илгари бажарган қуйидаги илғор бригада ва звено бошлиқлари Ўзбекистон ССР Олий Советининг Фахрий ёрлиқлари билан мукофотлансинлар:

1. **Алиқулов** Эшбой — Керовчи қишлоқ советидаги Калинин номли колхознинг бригада бошлиғи.
2. **Аширов** Адаш — Керовчи қишлоқ советидаги Калинин номли колхознинг звено бошлиғи.
3. **Ҳайдаров** Муқим — Пискент қишлоқ советидаги Сталин номли колхознинг звено бошлиғи.
4. **Исаев** Файзибой — Пискент қишлоқ советидаги Сталин номли колхознинг звено бошлиғи.
5. **Қўрғонов** Бозор — Оқтепа қишлоқ советидаги Охунбобоев номли колхознинг бригада бошлиғи.
6. **Қўрғонова** Увайда — Оқтепа қишлоқ советидаги Охунбобоев номли колхознинг звено бошлиғи.
7. **Норманов** Қамбар — Керовчи қишлоқ советидаги Калинин номли колхознинг звено бошлиғи.
8. **Пўлатов** Ҳалим — Керовчи қишлоқ советидаги Калинин номли колхознинг звено бошлиғи.
9. **Пўлатова** Амбархон — Пискент қишлоқ советидаги Ленин номли колхознинг звено бошлиғи.
10. **Сайфуддинов** Ғиёс — Пискент қишлоқ советидаги Сталин номли колхознинг звено бошлиғи.
11. **Ҳайдаров** Нуриддин — Керовчи қишлоқ советидаги Молотов номли колхознинг звено бошлиғи.
12. **Шукуруллаев** Жўра — Оқтепа қишлоқ советидаги Охунбобоев номли колхознинг звено бошлиғи.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Ш. РАШИДОВ.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг секретари Ж. ИЛҲОМОВА.

1956 йил, 5 октябрь.
Тошкент шаҳри.

Область районларида пахта тайёрлашнинг бориши тўғрисида 1956 йил 5 октябргача бўлган МАЪЛУМОТ

(Мажбуриятга нисбатан процент ҳисобида)

Районлар	Бир кунда	Мавсум бошидан	Районлар	Бир кунда	Мавсум бошидан
Пискент	1,50	52,56	Янгийўл	1,32	43,92
Оҳангарон	1,28	52,25	Чиноз	1,05	43,08
Оржоникидзе	1,90	50,07	Гулистон	1,51	43,04
Бўстонлиқ	1,93	49,28	Оққўрғон	1,17	42,50
Ўртасарой	1,50	48,88	Октябрь	1,37	42,15
Мирзачўл	1,49	48,08	Ўрта Чирчиқ	1,08	41,18
Юқори Чирчиқ	1,59	47,12	Боёвут	1,62	39,21
Сирдарё	1,38	45,77	Бекобод	1,51	36,82
Бўка	1,53	44,86	Калинин	1,28	36,75
Верхне-волинск	1,38	44,79	Қуйи Чирчиқ	1,76	35,35

Область совхозларида пахта тайёрлашнинг бориши тўғрисида 1956 йил 5 октябргача бўлган МАЪЛУМОТ

(Мажбуриятга нисбатан процент ҳисобида)

Совхозлар	Бир кунда	Мавсум бошидан	Совхозлар	Бир кунда	Мавсум бошидан
6-«Кўкорол»	2,00	48,44	1-«Фарҳод»	1,48	36,37
«Дружба»	0,67	44,48	«Оққўрғон»	1,19	36,31
«Малик»	1,60	44,33	4-«Вревский»	0,88	35,96
Булганин номли	0,41	40,30	«ЎзССР беш йиллиги»	1,76	35,35
1-«Боёвут»	2,08	39,99	4-«Боёвут»	0,75	33,42
3-«Боёвут»	2,31	37,26	1-«Далварзин»	1,34	32,32
2-«Далварзин»	2,0	36,97	Бушуев номли	1,34	26,68

Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг умумий йиғилиши

5 октябрда Тошкентда Ўзбекистон ССР Фанлар академияси академиклари ва корреспондент-аъзоларининг ҳар йили ўтказиладиган йиғилиши очилди. Йиғилиш кун тартибида қуйидаги масалалар киритилди: Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Президиумининг ҳисобот доклади; Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Уставига ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида; Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг академиклари ва корреспондент-аъзоларини қўшимча равишда сайлаш; Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Президиумини сайлаш.

Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг президенти Т. З. Зоҳидов ҳисобот докладини қилди.

Докладчи қилинган ишларни анализ қилиб айтдики, Академия олимлари ўзларининг бутун фаолиятида КПСС XX съездининг тарихий қарорларига амал қилиб, хўжалик ва маданий қурилишда янгидан-янги муваффақиятларга эришиш, олтинчи беш йиллик топшириқларини тўла ва ошириб бажариш йўлидаги умумхалқ курашига муносиб ҳиссаларни қўшишга ҳаракат қилмоқдалар.

Фанлар академияси ҳисобот даврида республика халқ хўжалигининг талабларига жавоб берадиган муайян муваффақиятларни қўлга киритди. Пахта химияси, алкалоидлар химияси, минерал ўғитлар, силикатлар химияси соҳасида ва бошқа муҳим масалалар юзасидан қимматли тадқиқот ишлари олиб борилди. Геология институтида рудаларнинг пайдо бўлиши назарияси, нефть геологияси, инженерлик геологияси ва гидрогеология соҳасида муҳим натижаларга эришилди. Иншоотлар институти биноларнинг сейсмик жиҳатдан мустаҳкам бўлишининг динамик назарияси, маҳаллий хомашёдан керамзитбетон ҳосил қилиш соҳасида, шунингдек гидротехник қурилиши соҳасида тадқиқот ишлари олиб борди. Энергетиклар генераторларни электр воситаси билан тўхтатиш соҳасидаги тадқиқот ишларини тугалладилар, агрегатларни автоматик бошқариш элементлари ишлаб чиқилди. Математика ва механика ҳамда физика-техника институтларининг, кўп олимлари самарали иш қилдилар.

Фанлар Академиясининг тарих ва археология институти Ўзбекистон ССРнинг Октябрь революциясигача бўлган тарихи юзасидан монографик тадқиқот ишларини тамомлади. Тил ва адабиёт институтининг коллективи ўзбек совет адабиётининг тарихига доир қўлёзмаларни тайёрлаб бўлди, шунингдек, орфографик луғат ва ўзбек тилининг икки томлик грамматикасини тузиб бўлди. Шарқшунослик институти бир қанча муҳим илмий асарларни нашр этди. Экономика институти Оҳангарон комплекс проблемасининг биринчи этапини ишлаб чиқди, шунингдек саноат ҳамда қишлоқ хўжалиги экономикасига доир бир қанча муҳим ишларни қилди.

Биология ва қишлоқ хўжалик фанлари бўлимлари илмий муассасаларининг ишлари анча яхшиланди. Масалан, пахта физиологияси, қишлоқ хўжалик ҳайвонлари микробиологияси, биологияси, пахта генетикаси ва селекциясига доир бир қанча асарлар ёзиб тамомланди, Амударё этакларидаги тупроқни ўрганиш ҳақидаги материаллар умумлаштирилди.

Бир йил мобайнида фанлар академиясининг олимлари томонидан тайёрланган 30 асар халқ хўжалигига жорий қилинди. Физика — техника институти томонидан яратилган намликни ўлчаш асбоби синовдан яхши ўтди. Химия институти томонидан тайёрланган ўғитнинг янги турлари мамлакат химия саноати корхоналарида ўзлаштирилмоқда. Зоология ва паразитология институти қишлоқ хўжалик экинлари ва ҳайвонларнинг зараркунандаларига қарши кураш методларини ўрганиб чиқди, шунингдек ботаника институти пичанзорлар ва яйловларни яхшилаш тўғрисида бир қанча таклифларни илгари сурди. Ҳукумат ташкилотлари ана шу усул ва таклифларни маъқулладилар. Ем-хашакни силослаш юзасидан қишлоқ хўжалик институтида ишлаб чиқилган система кенг жорий қилинмоқда.

Шу билан бирга, дейди докладчи, Фанлар академиясининг ишида жиддий камчиликлар ҳам бор. Фанлар академияси Президиуми фанни ривожлантириш ва илмий тавсияларни халқ хўжалигига жорий қилиш ишларига юзаки раҳбарлик қилди, илмий тадқиқотларни мувофиқлаштириб олиб бориш масалалари билан қониқарсиз шуғулланди. Илмий муассасаларнинг республика саноати ва қишлоқ хўжалигини янада ривожлантириш билан боғлиқ бўлган баъзи муҳим вазифалардан ажралиб қолиши каби ҳоллар рўй берди. Масалан, табиий бойликларни текшириш, қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини, хусусан пахтачиликни механизациялашга тааллуқли комплекс илмий проблемалар суст ишлаб чиқилди. Пахта агротехникасининг янги прогрессив системаларини ишлаб чиқишга тегишинича эътибор берилмади.

Гуманитар фанлар бўлими институтида Ўзбекистон ССР тарихи ҳақидаги катта асар шу вақтгача ёзиб тамомланмади, философия, тарих масалалари қониқарсиз ишлаб чиқилмоқда.

Фанлар академиясида илмий кадрлар тайёрлаш яхши уюштирилмаган, жумладан, техника ва қишлоқ хўжалик фанлари соҳасида ишловчи мутахассислар кам тайёрланмоқда. Ўзбекистон ССР Фанлар академияси академиклари ва корреспондент аъзоларининг республикадаги илмий муассасаларнинг ишларида суст қатнашаётганликлари энг катта камчиликлардандир.

Докладчи Коммунистик партия ва Совет ҳукуматининг Ўзбекистонда фанни ривожлантириш тўғрисида тинмай ғамхўрлик қилаётганликларини алоҳида таъкидлаб ўтди. Тошкентда ядро физикаси институтини ташкил қилиш тўғрисидаги қарор бунинг ёрқин ифодасидир. Бу институтнинг ташкил этилганлиги республикада фан юксак даражага кўтарилганлигини исботлайди. Ўсимлик хомашёси ва пахта химияси институти, шунингдек сув хўжалиги институтининг ташкил этилганлиги ҳам фанлар академиясининг ҳаётида катта воқиадир. Фанлар академиясининг ва республикадаги барча олимларнинг бурчи ана шу ғамхўрликка жавобан илмий тадқиқотларни анча юксак даражага кўтаришдан, ана шу тадқиқотларнинг республика халқ хўжалиги ва маданиятини ривожлантириш соҳасидаги катта вазифаларга тўла мувофиқ бўлишига эришишдан иборатдир.

Докладчи Фанлар академиясининг энг муҳим вазифалари ҳақида гапириб, бир қатор регионал комплекс проблемаларни ишлаб чиқишнинг зарурлигини кўрсатади. Бу проблемалар орасида Мирзачўлдаги қўриқ ерларни ўзлаштириш, Оҳангарон кон-саноат районини комплекс ривожлантириш масалалари алоҳида ўрин тутиши керак. Пахта биологиясининг асосий қонунларини ишлаб чиқиш ва Ўзбекистон қишлоқ хўжалигининг етакчи тармоғи бўлган пахтачиликнинг илмий асосларини вужудга келтириш учун ҳали кўп иш қилиш керак.

Гуманитар фанлар соҳасида кўп иш қилишга тўғри келади.

Мамлакат халқ хўжалигини янада ривожлантириш юзасидан КПСС XX съездининг олтинчи беш йиллик план ҳақидаги Директиваларида белгиланган улуғвор программадан илҳомланган Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг олимлари, дейди докладчи, ўз олдиларида турган масъулиятли вазифаларни шараф билан бажарадилар.

Ҳисобот доклади юзасидан музокаралар қизиб кетди. Йиғилиш қатнашчилари мамлакатда фанни тараққий эттириш тўғрисида тинмай ғамхўрлик қилаётганликлари ва Ўзбекистон олимларига жуда катта ёрдам бераётганликлари учун Коммунистик партияга ва Совет ҳукуматига самимий миннатдорчилик билдирдилар ҳамда республика Фанлар академиясининг ишларини янада яхшилаш ҳақида конкрет таклифлар киритдилар.

Ўзбекистон ССР Фанлар академияси ядро физикаси институтининг директори, физика-математика фанлари доктори У. О. Ориповнинг нутқи зўр эътибор билан тингланди. У. О. Орипов янги институтни ташкил этиш соҳасидаги ишлар кучайтириб юборилганлиги тўғрисида гапирди.

Республика Фанлар академиясининг корреспондент аъзоси Т. Н. Черданцев Экономика институтининг ишларига тўхталиб, Фанлар академияси президиумини иқтисодий фанга етарли даражада эътибор бермаётганлиги учун қаттиқ танқид қилди.

Экспериментал биология институтининг директори, республика Фанлар академиясининг корреспондент аъзоси С. С. Содиқов пахтачилик соҳасида илмий тадқиқот ишларини кучайтириш масалалари ҳақида гапирди. У институтнинг экспериментал базасини мустаҳкамлаш, илмий тадқиқотларни мувофиқлаштириб олиб бориш зарурлигини айтиб, Фанлар академияси Президиумининг эътиборини шунга жалб этди.

Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг академиги Ғафур Ғулом республика Фанлар академиясининг Тил ва адабиёт институти шахсга сиғиниш оқибатларини тугатиш билан боғлиқ бўлган масалаларда баъзан тўғри позицияда турмаганлигини таъкидлади. Ана шу институтнинг ишларида камчиликлар рўй берганлигига кўп жиҳатдан сабаб шуки, Фанлар академиясининг Президиуми институтнинг ишларига жиддий эътибор бермади, институтга етарли даражада ёрдам кўрсатмади.

Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг академиги Х. С. Уклонский ўз нутқида республикада геохимия фанини янада ривожлантириш проблемаларига тўхталиб ўтди.

Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг академиги Х. А. Рахматуллин пахтачиликни механизациялаш соҳасидаги илмий тадқиқотларни кучайтириш ва биринчи галда, пахта териш техникасини такомиллаштириш билан боғлиқ бўлган баъзи амалий масалалар ҳақида гапирди.

Ҳисобот докладини муҳокама қилишда Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг корреспондент аъзолари И. М. Мўминов, Р. А. Алимов, А. А. Семенов, биология фанлари доктори В. В. Яхонтов ҳам қатнашдилар.

Т. З. Зоҳидовнинг охирги сўзидан кейин йиғилиш Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг бундан кейинги фаолиятини янада яхшилаш чоралари белгиланган қарорни бир овоздан қабул қилди.

Кечқурун Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг янги фахрий академикларини, академикларни ва корреспондент аъзоларини сайлаш ўтказилди.

Шундан кейин Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг академиги А. Ю. Юнусовнинг доклади юзасидан йиллик йиғилиш республика фанлар академиясининг Уставига киритиладиган ўзгартишларни ва қўшимчаларни муҳокама қилди ҳамда Устав текстини тасдиқлади.

Ўзбекистон ССР Фанлар академияси академиклари ва корреспондент аъзоларининг йиллик йиғилиши ўз ишини давом эттирмоқда.

(ЎзТАГ).

Суратда: Ўзбекистон ССР Фанлар академияси химия институти нефть химияси лабораториясининг мудири **Ғани Хўжаев** ва аспирантка **Зуҳра Обидова** Фарғона нефти устида текшириш ишлари олиб бормоқдалар.

И. Гилдин фотоси.

Мирзачўлни ўзлаштиришга бағишланган виставка

Навоий номидаги Ўзбекистон давлат халқ кутубхонасида Мирзачўлни ўзлаштиришга бағишланган виставка ташкил этилди. Виставкадаги экспонатлар ранг-баранглиги, тарихий ҳужжат ва расмларга бойлилиги билан томошабинлар диққатини жалб қилмоқда.

Маълумки, Мирзачўлни биринчи марта текшириб, у ернинг иқлими, шароити табиий бойликларини ўрганган кишилар улуғ рус олимлари П. Семёнов-Тяншанский, И. В. Мушкетов, А. П. Федченко ва бошқалардир. Виставканинг биринчи бўлими ана шу олимларнинг ҳаётига ва уларнинг чўлни ўзлаштириш ва серҳосил водига айлантириш тўғрисида айтган қимматбаҳо фикрларини акс эттиришга бағишланган. «Мирзачўлни ўзлаштиришнинг Ленин чизиб берган программаси» деб аталувчи иккинчи бўлимда эса Улуғ Октябрь социалистик революциясидан кейин партия ва ҳукуматимизнинг раҳбарлигида совет кишиларининг азми билан чўллар гулистонга айланаётганлигини акс эттирувчи экспонатлар, фотосуратлар бор.

Бу ерда китоб витринаси ҳам ташкил этилган. Витринага қўйилган китоблар орасида А. П. Федченко ҳамда Н. А. Северцевларнинг «Туркистон ўлкаси бўйлаб саёҳат», «Тянь-шань бўйлаб саёҳат» каби қимматли китоблари ва бошқа тарихий ҳужжатлар териб қўйилган.

Виставка томошабинларда катта таассурот қолдирмоқда.

Артезиан қудуқлари

Чиноз район, «ЎзССР 10 йиллиги» қишлоқ советидаги Маленков номли колхознинг аъзолари қиш мавсумида олисдан сув ташиб, анча қийинчиликларга дуч келар эдилар. Яқинда колхоз правлениесининг ташаббуси билан колхоз территориясида 3 та артезиан қудуғи ковланди. Булардан бири отхона ҳовлисида, яна бири қишлоқ ўртасида ковланди. Артезиан қудуқлари механизация ёрдамида қазилди.

З. ҚУРТНАЗИРОВ.

ЎЗБЕКИСТОН ИНТЕЛЛИГЕНЦИЯСИНИНГ СЪЕЗДИ ОЛДИДАН

Тасвирий санъат кадрлари сафи кенгаймоқда

Маълумки, Октябрь революциясига қадар Туркистонда махсус бадиий билим юрти мутлақо бўлган эмас. Бутун Туркистон аҳолисига атиги 30 рассом-педагог тўғри келар эди. Булар ҳам асосан турли вақтларда Россиядан Туркистонга келган кишилардан иборат бўлиб, улар орасида биронта ҳам маҳаллий миллат кишиси йўқ эди.

Октябрь революциясидан кейин Совет ҳукумати санъатни ривожлантиришга, маҳаллий миллат кишиларидан бадиий билимга эга бўлган мутахассис кадрлар етиштириб чиқаришга катта эътибор берди. Қисқа муддат ичида, яъни 1918-20 йиллар мобайнида Ўзбекистоннинг Самарқанд ва Тошкент шаҳарларида 2 та йирик бадиий билим юрти ҳамда республикамизнинг бошқа шаҳарларида бир қанча тасвирий санъат студиялари ва курслари ташкил этилганлигини айтиб ўтиш кифоядир. 1930 йилга қадар Ўзбекистонда 20 дан ортиқ бадиий билим юрти ва тасвирий санъат студиялари бор эди. Уларда маҳаллий миллат ёшларидан 500 дан ортиқ киши ўқиди.

Туркистон ўлкасида бадиий билим соҳасидаги ишларни планли равишда олиб бориш учун 1919 йилда Халқ маорифи комиссариати ҳузурида тасвирий санъат бўлими таъсис этилди.

Шу нарса диққатта сазоворки, Октябрь революциясининг дастлабки кунларидан бошлабоқ махсус санъат ўқув юртлари очишга катта эътибор берилди. 1920 йил 20 сентябрда Тошкентнинг «эски шаҳар»ида биринчи ўзбек бадиий билим мастерскойининг расмий равишда очилиши маросими бўлиб ўтди. Бунда ёшларнинг бадиий билимга бўлган қизиқиши ниҳоятда катта эканлиги маълум бўлди.

1919 йилда Тошкент бадиий билим юрти ўқувчилари яратган асарлар ҳисобот виставкасида кенг томошабинлар оммасига намойиш қилиб кўрсатилди. Шундан сўнг билим юртига бўлган қизиқиш тобора ортиб борди, Тошкент атрофидан келган жуда кўп кишилар ўқишга кира бошладилар.

Ўша вақтларда билим юртининг мудири ҳамда халқ маорифи комиссариати номига ўқишга қабул қилишни сўраган ўзбек ёшларидан 300 дан ортиқ ариза тушган эди. Ўзбек ёшларининг дин таъқиқлаб келган тасвирий санъатга бўлган бундай зўр қизиқиши Совет Ўзбекистони социалистик маданиятининг гуллаб-яшнашида муҳим аҳамиятга эга бўлди.

Н. Разанов, П. Беньков, А. Волков, В. Уфимцев, Л. Буре сингари рус рассомлари ўзбек ёшларининг биринчи ўқитувчилари сифатида танилдилар. Улар бадиий билим юртларида, тасвирий санъат студияларида ўзбек ёшларини ўқитиб, уларни рус реалистик санъати традициялари билан яқиндан таништирдилар, шунингдек ўзбек тасвирий санъатининг ўзига хос хусусиятларини ҳам ўргандилар.

1940 йилларга келиб Тошкент ва Самарқанд шаҳарларидаги 2 та йирик республика бадиий билим юртидан Лутфулла Абдуллаев, Малик Набиев, Саъдулла Абдуллаев, Рашид Темуров сингари талантлар етишиб чиқди. Ўзбек аёлларидан етишиб чиққан биринчи рассомлар Мукаррам Соатова, Шамси Хасанова ва бошқалар ҳам худди шу йили билим юртини тамомладилар.

Тошкент бадиий билим юрти ташкил этилганидан бери ўтган 37 йил ичида 1000 дан ортиқ ёш мутахассисни тайёрлаб чиқарди. Ҳозирги вақтда ана шу билим юртини битириб чиққан кишилар республикамиздаги кўпгина ўрта мактабларда, республика ва область театрларида, Ўзбекистон совет рассомлари союзида ишлаб келмоқдалар. Билим юртининг ўқитувчилари орасида ҳам уни битириб чиққан ёшлар бор. М. Саидов, В. Жмакин, В. Саидов, Т. Оганесов ўртоқлар шулар жумласидандир. Улар И. Е. Репин номидаги Ленинград рассомлик, ҳайкалтарошлик ва архитектура институтини ҳамда В. И. Мухина номидаги олий бадиий-санъат билим юртини яқинда битириб келдилар.

Билим юртини битириб чиқувчиларнинг диплом ишларини, шунингдек академизм услубидаги ишларини ҳисобот виставкаларида системали равишда кўрикдан ўтказиб туриш натижасида ўзбек ёшлари орасида ҳам жуда кўп талант эгалари борлиги аниқланмоқда.

Бизнинг ёш рассомларимиз гўзал ҳаётимизни, турмушнинг ажойиб воқиликларини ёрқин полотноларда тасвирлашга тобора кўпроқ интилмоқдалар. Кейинги йилларда яратилган энг яхши диплом иши композицияларига Г. Цишейконинг «Ёш мутахассислар тоғ конида», А. Ткачевнинг «Пахта терими», Убайдуллаевнинг «Баҳорги экиш», Э. Колантаревнинг «Халқ усталари», И. Соколовнинг «Беньков ўқувчилар орасида» сингари асарлари мисол бўла олади.

Декоратор-рассомларнинг бир қатор диплом ишларида совет ва рус классик ёзувчиларининг саҳна асарлари учун муваффақият билан ишланган турли хил декорацияларяратилганлигини кўрамиз. Бажовнинг «Ермакнинг ғозлари» поэмасига Г. Коробейников, «Бўронда» асарига В. Акудин ишлаган эскизлар, айниқса, диққатта сазовордир.

Театр-бадиий институтининг рассомлик факультети ва Тошкент бадиий билим юрти ўз ишининг моҳир усталари бўлган мутахассис кадрлар етиштириб чиқариш ва уларни тарбиялаш соҳасида жиддий ютуқларни қўлга киритмоқда. Билим юртида бир қанча тўгараклар мунтазам ишлаб турибди. Бундан ташқари, турли виставка ва экскурсиялар уюштириб турилади, ўқувчиларнинг мустақил ишлари кенг муҳокама қилиб борилади.

Билим юртининг биноси бизнинг кенг миқёсда олиб бораётган ишларимизга торлик қилмоқда. Шу сабабли биз ўз имкониятларимиздан тўла фойдалана олмаётирмиз. Бундан ташқари, бизда ҳали турли ўқув қуроллари ва методик қўлланмалар етишмайди. Ўзбекистон ССР Маданият министрлиги, санъатшунослик институти ва Узхудожпромсовет бадиий билим юртига бу соҳада амалий ёрдам беришлари керак.

Ўзбекистон интеллигенциясининг яқинда очиладиган съезди, интеллигент кадрларни тайёрлаш ва тарбиялаш ишини янада яхшилаш йўлларини кўрсатиб беради деб ишонамиз.

О. АПУХТИН,

Тошкент бадиий билим юртининг директори.

ТАНҚИД ВА БИБЛИОГРАФИЯ

Янги ҳикоялар тўплами[1]

Турмуш воқиликларини мунтазам кузатиб, ижодий изланиш йўлида тинмай шуғулланаётган ҳар бир ёзувчи ҳеч вақт биргина асар билан қаноатланиб қола олмайди. Асқад Мухтор ҳам ана шундай ёзувчилардан бири ҳисобланади.

Асқад Мухтор ўзбек совет адабиётида даставвал шоир сифатида танила бошлайди. Унинг «Бизнинг авлод» (1939), «Пўлат қуювчи» (1947), «Катта йўлда» (1949) сингари поэтик асарлари ўзбек халқининг оғир ўтмиши ва ҳозирги қувноқ ҳаёти ҳақида, республикамизнинг социалистик саноатида ишловчи кишилар, азамат ўзбек пахтакорларининг жонажон Ватан ва халқ фаровонлиги йўлидаги қаҳрамонона меҳнатлари тўғрисида ҳикоя қилади.

А. Мухтор ўзининг биринчи прозаик асари — «Дарёлар туташган жойда» повестида тўғридан-тўғри ишлаб чиқариш темасига мурожаат қилади. Повестда ёзувчи Бекобод металлургия заводи ишчиларининг меҳнат фаолиятларини, социалистик жамиятда ақлий меҳнат билан жисмоний меҳнат ўртасидаги фарқнинг тобора йўқолиб бораётганлигини усталик билан тасвирлаб бера олган.

А. Мухтор адабиётининг барча жанрларида: проза, драматургия ва поэзияда ўз талантини синаб кўрган ёзувчилардан биридир. Шу билан бирга, у адабий танқидчи ва уста таржимон сифатида ҳам танилган. Унинг сўнгги йирик прозаик асари «Опа-сингиллар» (1955) романи бўлиб, асар Ўзбекистон ишчилар синфининг социализм ғалабаси учун, ўзбек хотин-қизларини озодликка олиб чиқиш йўлидаги мардонавор курашига бағишланган. Бу асар республикамиз адабий ҳаётида муҳим воқиа бўлди.

Яқинда Асқад Мухторнинг «Ҳаётга чақириқ» деган ҳикоялар тўплами босилиб чиқди.

Тўпламга олтита ҳикоя киритилган, бироқ уларнинг ҳаммаси ҳам ягона бир темага — социалистик Ўзбекистон хотин-қизларининг ҳаёти ва меҳнати ҳақидаги темага бирлаштирилган.

«Опа-сингиллар» романида ёритилган тема, яъни ўзбек хотин-қизларини ўтмишнинг қоронғи зулматидан ёруғ ҳаётга олиб чиқиш темаси, шунингдек янги ҳикоялар тўпламида илгари сурилган тема ҳам Асқад Мухтор ижодида янги саҳифа очди деб айтиш мумкин. Ёзувчининг хотин-қизлар темасига мурожаат қилиши тасодифий бир ҳол эмас, албатта. Улуғ Октябрь социалистик революциясидан сўнг янги, бахтли ҳаётга эришган ўзбек хотин-қизлари ҳозирги вақтда мамлакатимизда коммунистик жамият қурилишининг актив курашчиларига айландилар. Бироқ шунга қарамай, бизнинг турмушимизда шундай фактлар ҳам учраб турадики, улардан кўз юмиб ўтиш, улар тўғрисида индамаслик мумкин эмас. Уларга қарши кун сайин кураш олиб бориш ҳар бир совет кишисининг вазифасидир. Бизда хотин-қизларга нисбатан бой-феодалларча муносабатда бўлиш, балоғатга етмаган қизларни эрга бериш ҳоллари ҳам учраб туради. Баъзан эса олий ўқув юртини битириб, ҳеч ерда ишламай, уй бекаси бўлиб ўтириб қолган ўзбек хотин-қизларини ҳам учратиш мумкин.

Совет ёзувчиси ўтмишнинг бундай сарқитларига, ярамас иллатларига бефарқ қараб тура олмайди. Шунинг учун ҳам ёзувчи Асқад Мухторнинг ана шу темага — эскилик сарқитларини фош қилиш ҳамда ўзбек хотин-қизларининг ички гўзал дунёсини, уларнинг қувонч тўла меҳнати ва бахтиёр ҳаётини кўрсатиш темасига мурожаат қилганлигини ҳар томонлама табриклаcа бўлади.

Тўпламга киритилган бир қатор ҳикоялар автор «Опа-сингиллар» романини ёзишга киришишидан анча илгари яратилган. Булар орасида роман билан айни бир вақтда яратилган ҳикоялар ҳам бор. Ҳикоялардаги баъзи бир хотин-қиз образларини яратишда «Опа-сингиллар» романидаги хотин-қизлар образи асос қилиб олинган деб ҳисоблаш мумкин. Романнинг бош қаҳрамони Онахонга хос бўлган айрим характерли томонлар тўпламга киритилган ҳикоялардаги хотин-қизлар образида ҳам ўз ифодасини топган. Онахон фидокор, самимий аёл бўлиб, жамият манфаатларини ўз манфаатидан доим юқори қўяди. Онахонга хос бўлган ана шу хусусиятларнинг барчаси «Жанжалкаш» ҳикоясининг қаҳрамони Фариха образида ўз ифодасини топган. Асарда Онахон ғоят софдил, ички дунёси гўзал аёл сифатида кўзга ташланади. Бу жиҳатдан Нафиса образи («Доғ» ҳикояси) унга жуда ўхшашдир. Биз Назми образида ҳам («Ҳаётга чақириқ» ҳикояси) Онахонга хос бўлган олижаноб фазилатларни — меҳнатсеварлик, ақллилик, самимийлик ва бошқа энг яхши хислатларни кўрамиз. Оксана эса («Оксана» ҳикояси) роман қаҳрамонларидан София Борисовнани эслатади.

«Қанот жуфт бўлади» ҳикояси тўпламга киритилган биринчи ҳикоядир. Воқиа шундай бошланади: Саодат қизғин жанг кетаётган бир пайтда оғир ярадор бўлиб қолган жангчи Жалилни ўлимдан қутқаради. Икки ёш қалб эгалари бир-бирларини севиб қоладилар. Уруш тамом бўлганидан сўнг улар бирга яшай бошлайдилар. Кейинчалик эса Саодат эрининг хулқ-атворида рўй бераётган баъзи бир ўзгаришларни сеза бошлайди.

«Бундай қараганда ҳамма нарса жойида, рўзғорда мўлчилик, оила тинч, эр-хотин бир-бирини яхши кўради, Жалилнинг хулқида ножўялик йўқ, боласига меҳрибон...». Бироқ улар ўртасидаги дўстона муносабат кундан-кунга йўқолиб бораётганга ўхшайди. Буларнинг ҳаммасини Саодат жуда яхши ҳис қилади. Саодатга ҳаммадан шуниси алам қиладики, Жалил ўзининг бутун қувончи ва хафагарчиликлари тўғрисида унга эмас, балки бошқа хотинга — Меҳри Зокировнага сўзлайди, у билан ўз ишлари ҳақида маслаҳатлашади, ўз режаларини унга гапириб беради.

Шундай қилиб, Саодат у хотинни ёмон кўра бошлайди. Меҳри Зокировна Саодатга гўё унинг тинчлигини, турмушини бузаётган кишидек туюлади. Бироқ Саодат қаттиқ янглишади. Эри уни фақат хотин сифатида кўришига Меҳри Зокировна эмас, балки Саодатнинг ўзи айблидир. Саодат уй-рўзғор ишлари билан банд бўлиб қолган. Шунинг учун ҳам у Жалил билан Меҳри Зокировна ўртасидаги дўстона муносабатни тушунмайди, уларнинг иш фаолиятларидан мутлақо бехабардир.

Ақлли хотин, коммунист Меҳри Зокировна Саодатнинг ишсиз эканлигини билгач, турмушнинг кенг йўлига чиқиб олиши, янги бахтга эришиши ва ўз оиласини мустаҳкамлашида унга яқиндан ёрдам беради.

А. Мухтор Саодат образи орқали фақат меҳнат қилганидагина киши ўз бахтига эришиши мумкинлигини кўрсатиб бера олган.

Октябрь революцияси ўзбек хотин-қизларига озодлик келтириш билан бирга, эркин ижодий меҳнат қилиш имкониятини ҳам яратиб берди. Тўрт девор ичида ўтириб, ижтимоий ҳаётда актив қатнашмаган хотин-қиз ҳеч вақт қувноқ ва бахтиёр бўла олмайди. Меҳнат йўқ ерда ҳақиқий муҳаббат бўлмайди ва бўлиши ҳам мумкин эмас. Ёзувчи бизни ана шундай хулосага олиб келади.

«Меҳнат, — деб ёзади автор, — чинакам муҳаббатдай бир гап экан. Юракка бир ўрнашиб олса тинчлик бермайди. Баъзан қийнайди, баъзан қувонтиради. Ишқилиб олдинга етаклайди».

Тўпламга киритилган ҳикояларнинг ҳаммаси ана шу ғоя билан суғорилган.

Салтанатнинг ҳеч ерда ишламай, маъносиз ҳаёт кечириши унинг бошқаларни ёмонга чиқарувчи, ғийбатчига айланишига сабабчи бўлади («Доғ» ҳикояси). Ҳикояда доктор Муслимовнинг хотини, софдил ва хуш муомалали Нафиса Саодатга қарама-қарши қилиб қўйилади. Меҳнат кишиларда энг яхши фазилатларни келтириб чиқаради ва уларни тарбиялайди. Тўпламдаги ҳикоялар бу фикрни тўла тасдиқлайди.

Фариха меҳнат қилиш натижасида ўз бахтига эришади. («Жанжалкаш» ҳикояси). У заводда мастер бўлиб ишлайди. Фариха фақат ўз цехи тўғрисидагина қайғирмайди. Бутун заводнинг иши, завод эришган барча муваффақиятлар уни ғоятда қизиқтиради. Шунинг учун ҳам бу безовта хотин кўпчилик диққатини ўзига тортади, заводдагилар уни севиб «жанжалкаш» деб атайдилар. Фариха ўзининг софдиллиги, принципиаллилиги, жамият манфаатини ҳар қандай шахсий манфаатдан юқори қўйишлиги жиҳатидан бошқалардан алоҳида ажралиб туради.

Ёзувчи Асқад Мухтор ўз ҳикояларидаги қаҳрамонларга нисбатан кишиларда меҳр-муҳаббат туйғуларини уйғота олган, қаҳрамонлар ҳаётидаги ҳар бир янгиликни, уларнинг порлоқ келажагини ёрқин кўрсатиб беришга эришган. Ёзувчининг характерли хусусияти шундаки, у доим янгиликка интилади, ҳикоя конфликтининг стандарт равишда эмас, балки ўзига хос янги йўл билан ечилишига ҳаракат қилади. Тўпламдаги «Хайри» ҳикояси бунинг ёрқин далилидир.

Ҳали балоғатга етмаган Хайрини ахлоқан бузуқ, ўтмиш сарқитларидан қутила олмаган Шодиевга эрга берадилар. Шодиев илгари уйланганлигини Хайридан яширади, уни алдайди. Бироқ Шодиевнинг биринчи хотини Робия эрининг уйланганлигини билгач, Хайрига ёрдам беришга ҳаракат қилади, Хайрининг янги, бахтли турмуш қуришига кўмаклашади.

Ёзувчи ўз ҳикояларига янги образларни олиб кирган, янги бадиий воситаларни топиб ишлатган ҳамда ҳикояларда илгари сурилган ғояни ўқувчига етказа олган. Ҳикояларнинг тили аниқ, ихчам ва равондир. Айниқса «Оксана», «Ҳаётга чақириқ» ҳикоялари зўр бадиий маҳорат билан ёзилганлиги жиҳатидан диққатта сазовордир.

Шуни алоҳида уқтириб ўтиш керакки, автор тўпламда ҳикоя қаҳрамонларининг портрети масаласига яхши эътибор берган эмас. Ҳикояларни кўздан кечирар экансиз, қаҳрамонлар қиёфаси тасвирлаб берилган биронта ҳам дурустроқ портретни учратмайсиз. Мавжудлари эса жуда нурсиз, умумий гаплардан иборат бўлиб қолган. Айрим персонажлар портретини беришда эса автор бир-икки сўз айтишдан нарига ўтмайди.

Портрет асар қаҳрамонларининг характерли томонларини очиб беришда муҳим аҳамиятга эга. Шундай экан, ёзувчи ўз қаҳрамонларининг портрети устида ҳам жиддий шуғулланиши керак. Афсуски, Асқад Мухтор ўз қаҳрамонларини индивидуаллаштира олмаган, яъни уларнинг ҳар бирини ўз хислат ва фазилатларига қараб ажратиб кўрсатмаган. Натижада уларнинг кўпчилиги бир-бирига ўхшаб қолган.

Бундан ташқари, ҳикоялардаги персонажларнинг ички дунёси етарли равишда очиб берилган эмас. Айниқса, Меҳри Зокировна ва Фариха образлари фикримизнинг ёрқин далилидир. Бу образларни муваффақиятли чиққан, тўлақонли қилиб яратилган образлар деб бўлмайди. Чунки автор уларни ўз шахсий турмуши, оилавий ҳаёти билан боғлаб кўрсатган эмас.

Умуман олганда, Асқад Мухторнинг янги ҳикоялар тўплами ёзувчининг бадиий маҳорати тобора ўсаётганлигидан, унинг турмушда рўй бераётган янгиликларни усталик билан кузатиб бораётганлигидан далолат беради.

Т. БАХРОМИ,
Н. КАРИМОВ.

[1] Асқад Мухтор. «Ҳаётга чақириқ». ЎзССР Давлат нашриёти. Тошкент. 1956 йил.

Биз пахта нобудгарчилигига қарши қандай курашмоқдамиз

Пахта тайёрлаш ва уни давлатга топшириш суръатини кундан-кунга кучайтириш билан бир қаторда нобудгарчиликка қарши кескин кураш олиб бориш ҳам шу куннинг энг муҳим вазифасидир.

Маълумки, бундан буён об-ҳаво шароити бир тарзда — биз кутганимизча бўлавермайди, октябрь ойи ичида ҳам бир неча бор ёғингарчиликлар бўлиши кутилади. Агар биз ғанимат фурсатларни қўлдан бой бермай, эгатларга, йўл ва кўчаларга, уватларга тўкилган пахталарни териб олсак, уларни ана шу ёғингарчилик туфайли нобуд бўлишдан сақлаб қолган бўламиз. Кексалар «нон ҳам нон, ноннинг увоғи ҳам нон» деб бечиз айтган эмаслар. Дарҳақиқат, граммлардан тонналар ҳосил бўлади, тўкилганидан териб олинган бир килограмм пахтадан халқ хўжалигимиз учун кўп нарса ишлаб чиқарилиши бизга маълум. Бошқачароқ қилиб айтганда, нобудгарчиликка йўл қўйилган тақдирда, тўкилган пахталар ҳисобига гектаридан бир-икки центнер ҳосил кам олган бўламиз.

Колхоз правлениеси ва бошланғич партия ташкилоти ана шуларни ҳисобга олган ҳолда пахта нобудгарчилигига қарши кескин кураш олиб бориш чораларини кўрмоқда.

Аввало биз ишни машина-транспорт қатнайдиган кўчалардаги столба ва дарахтларга, хирмонларга, пахта ташиладиган йўл ёқаларига «Териб ол!» деган шиор ёзилган яшикчалар ўрнатишдан бошладик. Бундай яшикчаларнинг сони ҳозир 80 донадан ошади. Кўрилган бу тадбир яхши натижалар бермоқда. Пўловчилар, ўқувчи ва пионерлар тўкилган пахталарни териб, шу яшикчаларга ташлаш билан бизнинг ишимизга муносиб улуш қўшаётирлар.

Колхозимиз бўйича 19 та пахтачилик бригадаси бор. Ҳар бир бригадада эгатларга тўкилган пахталарни териш учун алоҳида кишилар ажратилган. Шунингдек, бу кишиларнинг ўз ёрдамчилари ҳам бор. Булар ватанпарвар кексалардан ташкил топган алоҳида бригададир. Умумхалқ курашига муносиб ҳисса қўшишни чиндан ҳам бурчлари деб ҳисоблаган бу кексалар, пахтанинг бир граммини ҳам нобуд қилмаслик учун курашиб, тўкилган пахталар ҳисобига хирмонга ҳар куни 10-12 килограммдан пахта топшираётирлар. Колхознинг 6-бригадасида хизмат қилаётган Карим ака Рустамов, 13-бригададан Бўрибой ака Муротов, Хусанбой ака Авазовлар ана шулар жумласидандир.

Пахта нобудгарчилигига қарши курашишда мактаб пионер ва ўқувчиларининг хизматлари алоҳида тақдирга сазовордир. Қишлоғимиздаги 6-ўрта мактабнинг катта ёшдаги ўқувчилари—комсомоллар пахта теримида актив иштирок этиб, колхозчи ота-оналарининг катта ҳурматига сазовор бўлаётган бўлсалар, кичик ёшдаги пионер ва ўқувчилар нобудгарчиликка қарши курашиб, бизни мамнун қилмоқдалар. Улар алоҳида-алоҳида отрядлардан иборат постлар ташкил этиб, бу соҳада яхши кўрсаткичларга эришаётирлар. Колхоз правлениеси ва бошланғич партия ташкилоти бу ватанпарварларни рағбатлантириб турибди.

Пунктга пахта жўнатилаётган вақтда қоп-қанорларни кўздан кечириб чиқиш пахтанинг йўл ва кўчаларда тўкилиб қолмаслигини таъминлайди. Бизда ҳамма бригада хирмонларида ана шу масалага жиддий эътибор берилаётир. Колхоз аъзоларидан ташқари қўшимча равишда пахта ишига жалб қилинган 100 дан ортиқ кексалардан бир нечтаси ана шу қоп-қанорларнинг доимо бутун бўлиши билан шуғулланмоқда.

Ҳозирги кунгача Анвар Эгамназаров бошлиқ бригада аъзолари йиллик пахта тайёрлаш планини 68, Илёс Хўжамқулов бошлиқ бригада аъзолари 64 процент бажардилар. Колхозимиз бўйича давлатга йиллик планнинг 53 проценти миқдорида пахта топширилди. Азамат пахтакорлар ўз зиммаларига олган социалистик мажбуриятларини Улуғ Октябрь байрамигача шараф билан бажариш учун курашмоқдалар. Бунда пахта нобудгарчилигига қарши курашаётган кексаларимизнинг, фарзандларимиз — пионер ва ўқувчиларнинг ҳиссаси катта.

А. МАТҚОБУЛОВ,
Оржоникидзе районидаги «Қизил Ўзбекистон» колхозининг раиси.

Пахта — бойлигимиз, уни тўкма!

Шофер ва аравакашлар пунктга кўпроқ пахта ташиш билан бирга эл бойлиги бўлган пахтани кўз қорачўғидай сақлаш, нобудгарчиликка қарши курашишлари керак, бу уларнинг муҳим ва шарафли иши!

Шундай қилингандагина бир грамм ҳам пахта нобуд бўлмай, давлат омборига етказиб келинади.

Суратда: Ўзбекистон Давлат нашриёти томонидан, пахта нобудгарчилигига қарши чиқарилган **М. Калинин** ва **В. Моргунов** ишлаган плакат.

СЕНИНГ БОЙЛИГИНГ

Мен олтинман,
бойлигингман,
эй деҳқон,
Ҳуснимни кўр,
Кўксинг каби
беғубор.
Мен нафисман,
Сепман,
Ясанар жаҳон.
Бахш этилган
Менга ҳурмат,
эътибор.
Ишонмасанг
Ҳуснимга боқ,
оппоқ-дур.
Ишонмасанг
Қалбимга боқ,
иссиқ нур.
Жом бўламан,
Лим-лим олтин
қўлингда,
Бахтингман деб
очиламан
йўлингда,

Гул қизларинг
барно кийса
арзийди,
Ҳар толамни
Кокил қилса
арзийди.
Эл белида
белбоғиман,
куч-дармон.
Ёвга қарши
Мен — даҳшатли,
ўт-вулқон.
Тинчлик учун
Қирмизиман,
ол байроқ,
Ўроқ, болға
Зарҳалида
Яшнайман,
Шунинг учун
пок қалблардай
рангим оқ,
Элни янги
Зафарларга
бошлайман.

Мен шундайман,
бойлигингман,
Эй деҳқон,
Карвон тузсанг,
Йўлга қараб,
бос қадам,
Бир толам ҳам
Кўрмасин гард,
Чанг-тўзон.
Ҳар чигитим
бойлигингда —
бош қадам.
Шундай экан,
Нега йўлда
қолдирдинг?
Тенг эмасман
Хас-хашакка
Ҳеч қачон!
Йўлда ётсам,
танимай, от
солдирдинг,
Ўз бойлигин
топтарми, айт —
ҳеч, деҳқон?!

НАЗАРМАТ.

ПАХТАМИЗ

Деҳқон ерга чигит ташлаётганда, тўғрироғи, экин экиш учун ер пишитаётгандаёқ элни тўйдириш, юртни кийинтириш тўғрисида ўйлайди. Уруғ тупроқ ёриб, ёруғликка юз тутгандан бошлаб деҳқон уни фарзандидек севади, ардоқлайди, бир туп экинга шикаст етгундай бўлса, қайғиради, зараркунандани йўқотиш, қириб ташлаш пайкга тушади.

Қаторга тушган чигитни кунма-кун, соатма-соат кузатган кезлар... Мурғак ғўзанинг ҳали қуёш нурига тўймаган сарғиш япроқчаларини кўриб, юзимизда табассум жилолангани... Қаторни биринчи ғал кесган универсалчининг қўлларини қисган дақиқалар... Дастлабки ўғитни солгач, қаторларга қўйилган сувнинг ўрмалашидан севинган кўзлар... ана ундан кейинги шона.... гул... топиб олгандаги хурсандчилик, меҳнатга муҳаббат, ҳосилнинг мўл бўлишига ишонч... Палон далада кўсак кўринибди, яна қанақа кўсак денг, барака кўсак кўринибди, деган хушхабарнинг олдин звено, бригадада тарқаб, идорага етиб келганда раис, парторгнинг маъноли жилмайишлари, биринчи очилган пахтани чаккасига тақиб, суратга тушган қизнинг тўлган ойдай кулиб туриши... Қуёш нурини эмиб, намхуш толасини тоблаётган хирмон-хирмон пахтанинг кўзни олгудай ярқираши...

Кўсак росмана семирса, камида 7 грамм пахта беради. Ҳар бир кўсак пахтаси ўртача 4-5 грамм дейлик, 10 пуд, минг пуд эмас, пахтадан юзлаб, минглаб тонналарни жамғариш учун миллион-миллион кўсакларга қўл бориб келиши керак. Ерда ёки чаноқда бир чигит ҳам пахтанинг қолиб кетмаслиги, нобуд бўлмаслиги учун курашиш — ўз меҳнатимизни ўзимиз қадрлагандагина амалга ошади.

Пахтакор ўртоқ! Ёзда бир туп ғўзанг ногоҳон чопилиб кетса ёки бир дона кўсакни кетмон сопи узиб юборса, жонинг ачийди. Ўша кишини бепарволикда айблайсан, мажлисда, умум ўртасида койийсан. Мана ҳозир ўша чопилмай қолган ғўза тупидаги бир дона кўсак пахтаси арава йўлида тупроққа қоришиб ётибди, (ахир у тайёр маҳсул-ку!) босиб ўтиб кетаётган кишига:

— Ҳей, инсофинг борми, халқ бойлигини нега кўкка совурасан, демайсан?!

Пахтани, халқимиз улуғлаб «оқ олтин» деб атайди. Унинг бир граммини етиштиргунча-ю йил ўн икки ой тер тўкамиз, меҳнат қиламиз. Бориб-келиб ҳосил қўлга киритилаётганда бепарволик, эринчаклик, тўкилгани билан пахта камаярмиди деган нотўғри фикр кўнгилдан жой олиб, ўз бойлигимизни ўзимиз нобуд қилишга йўл қўямиз.

Ўртоқ пахтакор, халқимизда: **«тома-тома кўл бўлур, ҳеч томмаса чўл бўлур»** деган ҳикматли сўз бор. Биласанми, **бир гектар ерингда ўрта ҳисоб билан 80 минг туп ғўза ўстирилган. Шу ғўзаларнинг ҳар тупида ўртача 12 тадан кўсак бор,** дейлик. Ҳисоблаб **кўр, бир гектар ерда 960 минг кўсакка эгасан. Ҳар бир кўсакнинг вазни тахминан 4 граммдан бўлса, гектаридан 38 центнердан ҳосил оласан, албатта. Унутма, шу 960 минг дона кўсакнинг бир донасини ҳам йўқотмасанггина мўлжалдаги бойликни қўлга киритасан. Борди-ю, бир теримчинг чаноқда қолдириб кетса, иккинчиси ерга тўксаю олмаса, учинчиси хирмонга олиб бораётганда ерга пахта тўкилса ҳам, парво қилмаса, ҳосилинг 2-3 центнер камайиб кетади.** Ана шунда сен:

— Ахир ҳисобимиз тўғри бўлган, кўнгилдагидек ҳосил етиштирилган эди-ку, нима бўлди, мўлжалга етмаяпти, деб қайғирасан.

Нима бўлди деган сўроғингга яна ўзинг жавоб берасан: **чаноқда, қаторда, уватда, йўлда, хирмонда битта-яримта чаноқ нобуд бўлгани учун ҳосил мўлжалдагидан камайиб кетди-да!**

Пахтакор ўртоқ, сенга ўргатгилиги йўқ, ўзинг биласан: **бир гектар ердаги ҳар туп ғўзадан биттадан кўсак пахтани нобуд қилмасанг у йиғилиб, уч центнерни ташкил этади. Ана шу пахтадан тўқимачилик саноатимиз 600 метрдан то 2 минг метргача ҳар хил газлама ишлаб чиқаради. Ваҳоланки, шу газламадан 480 та эркаклар кўйлаги, 365 та аёллар кўйлаги тайёрлаш мумкин. Ёки шу пахтадан 1500 жуфт пайпоқ тўқиш, 10 дона совун ёки 86 килограмм кунжара ишлаб чиқарилади.**

Мана кўраяпсанми, пахтанинг **ҳар бир грамми, ҳар бир толаси** қанчалик қимматга эга. Унутмагинки, пахта ўзбек халқининг миллий бойлиги, ифтихори. Пахта туфайли ўзбек халқининг турмуш даражаси ўсиб юксалмоқда.

Шу кунларда поёнсиз далаларимизда минглаб колхозчилар, совхоз ишчилари пахта термоқдалар. Машиналар ҳам далаларда гувиллаб ишлаб турибди. Шаҳар ва районларнинг меҳнаткашлари пахтакорларга ёрдам қўлини чўзиб, улар билан ёнма-ён турган ҳолда ана шу халқ бойлигини тезроқ йиғиб-териб олишга кўмаклашмоқда. Пахта юклаган машиналар колоннаси, аравалар колхоз қишлоғидан давлат қабул пунктлари томон турна қатор бориб турибдилар. Ана шундай кезларда, шошилиб қолаяпмиз, вақт зиқ, деган бўлмағур баҳоналар билан айрим жойларда пахта нобуд бўлаётганлигини кўриб турибмиз. Кексаларимиз кўчада, тупроқда ётган бир чигит пахтани кўриб, асоларга суянган ҳолда уни оладилар. Чанг-гардини пуфлаб хирмонга қўшадилар. Улар биладиларки, эл-юртимизнинг кенг-мўлчилиги, фаровонлиги — шу пахтадан. Йиғим-терим қизғин даврга кирган ҳозирги пайтда тонналарни ҳам кўпайтириш керак, аммо шу билан бирга ана шу тонналарни яратувчи граммларни эҳтиёт қилайлик.

Оққўрғондаги Ленин номли колхознинг Б. Йўляхшиев бригадасида бўлганимизда пахта кўплаб нобуд бўлаётганлигини кўриб ачиндик. Бригада бошлиғи ўртоқ Йўляхшиев афтидан йлаган билан тамом бўлади-ми, деб ўйласа керак.

Ўртоқ Йўляхшиев, ахир сиз мана шу ҳозир териб олаётган пахтангизни яратгунча ҳазилакам ишладингизми. Баҳордаги қийинчиликлар, ёздаги нафасни бўғувчи иссиқда бригадангиз аъзолари маржон-маржон тер тўкиб, ғўза ўстирдилар, мўл ҳосил етиштирдилар. Эндиликда халқ бойлиги қўлингизга кираётганда сиз граммларни писанд қилмай қолдингиз. Бойликнинг исроф қилиниши аввало ўзингизга, сиздан кейин, сиз сингари беғам раҳбарлар туфайли колхозчиларга, колхозга катта зарар келтиради. Ахир ўз қўлингиз билан бир метр ердан ярим килограмм пахта териб олдингиз. Шу ярим килограмм пахтани етиштиргунча сувчи тунни бедор ўтказди, колхозчи саратоннинг иссиқ кунига бардош берди, универсалчи пўлат отини шу далада анча ишлатди. Нега сиз ерга тўкилган, оёқ ости қилинаётган пахтани кўриб турибсиз-ку, уни териб олмайсиз, териб ол деб ҳеч кимга айтмайсиз?!

Ҳозир, кўзингизга ҳосил кўп кўринаётган пайтда планни 200 процент қилиб бажаришга ҳам ваъда бераверасиз. Далангиздаги пахта оздан-оздан нобуд бўлиб, ҳисоб-китобга келганда, планни бажаролмай қолдик, айб бизда, пахтамизнинг бир қисми нобуд бўлди, деб айтасиз. Ана шу сўзнинг айтилмаслиги, план тўлмаганлиги учун кўпчилик ўртасида қизармасликка ҳозирдан бошлаб ҳаракат қилиш керак.

Областимиз пахтакорлари янги мажбурият олиб, мамлакатга **500 минг тонна** пахта етказиб берамиз, деб аҳд қилдилар. Ярим миллион тонна пахтани жамғаришнинг ўзи бўлмайди. Тўғри, далаларимизда шунча ҳосил бор, албатта. Қачонки, бу ҳосилнинг бир граммининг ҳам нобуд бўлишига йўл қўймасак, қишлоқлардаги каттадан-кичикни халқ бойлигини тезроқ териб олишга, тўкилганини ерда қолдирмасликка сафарбар этаолсаккина 500 минг тонна пахта топшириб, эл-юрт олдида юзимиз ёруғ бўлади.

С. МАҲКАМОВ.

Тўкилган-сочилган пахталар, бепарво раҳбарлар

Оққўрғон районидаги колхозлар ва совхозда пахта ҳосили мўл бўлади, лекин район давлат пахта тайёрлаш планини ҳар йили бажара олмайди. Чунки районда йиғим-терим бошланиши билан кўпчилик колхозларда нобудгарчиликка қарши жиддий кураш олиб борилмайди. Ҳосилнинг бир қисми нобуд бўлишига йўл қўйилади. Натижада меҳнат қилиб етиштирилган ҳосилнинг анчагина қисми нобуд бўлади.

Бу йил ҳам райондаги барча колхоз ва совхозда мўл ҳосил етиштирилган.

Лекин райондаги совхоз ва колхозларда пахтани нобуд қилмаслик чоралари олдиндан кўрилмаган. Район партия комитетининг бюроси бундан 15 кун илгари нобудгарчиликка йўл қўймаслик ҳақида қарор қабул қилди. Ҳамма колхоз раислари, бошланғич партия ташкилотларининг секретарлари ва райкомнинг колхозлардаги вакиллари қаттиқ огоҳлантирилди. Шу кунларда ҳам нобудгарчиликка йўл қўймаслик тўғрисида гап-сўз бўлиб турибди.

Хўш, бу гап-сўзларнинг натижаси борми, пахталар эҳтиёт қилиб сақланиб, тўкилганлари териб олинаётирми? Районда пахта нобудгарчилигига қарши кураш фақат оғизда, амалда кўзга кўринарли иш қилинаётгани йўқ.

Масалан, Ленин номли колхозда ўтган йили нобудгарчиликка йўл қўйилди. Кир участкасидаги 150 гектар ернинг ҳосили икки марта териб олинди-ю, «куч етишмади» деб, оқ пахталар ҳам қолиб кетаверди. Оқибатда колхоз пахта тайёрлаш йиллик планини фақат 76 процент бажарди. Колхоз раҳбарлари бундай ачинарли фактдан жиддий хулоса чиқариб олишлари, бу йил эса нобудгарчиликка мутлақо йўл қўймасликлари керак эди.

Район партия комитетининг 2-МТС зонаси бўйича секретари ўртоқ Р. Бердиев билан Ленин номли колхозда бўлдик. Колхоз раиси ҳам, райком секретари ҳам Қодиров, Алиасқаров ўртоқлар бошлиқ звенога қарашли 20 гектарли ерда пахталар кўп тўкилганини ачиниб гапирдилар. Дарҳақиқат Тошкентдаги молия-иқтисод институтининг IV курс студентлари бу картада терган пахтасини эгат оралари, уватларга тўкиб кетибди.

Бошқа звено ерига ўтганимизда «бу ерда пахта унча нобуд бўлаётгани йўқ» деб таскин берди ўртоқ Бердиев. Лекин ичкарироққа боришимиз билан нобудгарчилик аввалги звено участкасига қараганда кўп бўлганлигини кўрдик. Бригада бошлиғи ўртоқ Б. Йўляхшиев ўз қўли билан бир метр масофадан ярим килограмм пахта териб олди. Колхоз раиси ўртоқ Б. Машрабовнинг 5,5 метрли икки эгатдан терган пахтаси 250 грамм, ёнбошдаги эгатнинг бир метридан терган пахтаси эса 150 граммга етди. 200 метрли ҳар эгатда 25-30 килограмм пахта нобуд қилинаётганини ана шу фактнинг ўзи исбот этади. Биргина бу бригадада эмас, колхознинг бошқа бригадаларида ҳам пахталар шу хилда тўкилиб-сочилиб, нобуд бўлмоқда. Ҳар бир чигит учун меҳнатимиз синган-ку, ахир уни исроф қилиш мумкинми?!

Ленин номли колхозда эмас, район прокурори ўртоқ Тўлаганов вакил бўлган Жданов номли колхозда граммлар эмас, килограммлар тупроққа қоришиб ётмоқда. Юсупалиев, Раҳмонов ўртоқлар бошлиқ бригадаларда аҳвол бундан ҳам ачинарли. Ўртоқ Примқулов бошлиқ бригаданинг хирмонига яқин ерда охирда 50 килограмм пахта хас-чўпга аралашиб, нобуд бўлиб ётгани ҳолда, бригадага бириктилган колхозчилардан 20 киши жамоат ишига қатнашмайди. Ўртоқ Тўлаганов эса «район партия комитети мени шу колхозга вакил қилиб бириктган, жилишим мумкин эмас» деб, нобудгарчиликка қарши курашга ўз ҳиссасини қўшмаётир. Карл Маркс номли, Каганович номли, Молотов номли ва бошқа колхозларда ҳам бундай фактларни кўплаб учратиш мумкин. Яқинда «Оққўрғон» совхозининг шоферларидан бири Жданов номли колхоз чегарасида 17 қоп пахтани машинадан тушириб қолдирди. Қанорлар йиртилиб, пахталар асфальт кўчага сочилиб ётди. Бу фактни ўз кўзи билан кўрган прокурор ўртоқ Тўлаганов бу жиноий ҳаракатнинг айбдорини аниқлашга қизиқмади.

Сталин номли колхоз 1070 гектар пахта майдонига эга. Бу колхозда ўтган йили анчагина пахта нобуд қилинди. Колхоз раиси ўртоқ Парпиев бу йил ҳам ҳосилни кўз қорачиғидай сақлашга етарли эътибор бермаётир. Катта майдонлардаги ғўзалар пайхон қилиниб, эгатларга пахта тўкилиб ётибди. Район партия комитетининг 1-МТС зонаси бўйича секретари ўртоқ Ғ. Умаров ҳам нобудгарчиликка қарши курашда колхозга ёрдам бермаётир.

Район марказидан Алимкент томон кетадиган катта асфальт йўлнинг икки томони оппоқ пахталар билан қопланган. Район партия комитетининг секретари Усмонов, район ижроия комитетининг раиси Иброҳимов ўртоқлар бу йўлдан ҳар куни бир неча марта ўтишади, машинанинг тез юриши туфайли ҳосил бўлган шамолда тўкилган пахталар кўчанинг икки томонига учиб кетади. Бу пахталарни район раҳбарлари ўз кўзлари билан кўрадилар, лекин писанд қилмай ўтиб кетаверадилар.

Оққўрғон районининг пахтакорлари етиштирилган ҳосилни мўлжаллаб чиқиб, ўз зиммаларига янги, оширилган мажбурият олдилар. Совхоз ва колхозларда мажбуриятни қоплайдиган даражада ҳосил бор. Пахтани нобуд қилмай, ўз вақтида йиғиб-териб олинса, мажбурият шараф билан бажарилади. Бунинг учун биринчи навбатда нобудгарчиликнинг олди олиниб, унга қарши қаттиқ курашиш зарур.

Ш. КУЗАНБОЕВ,
«Тошкент ҳақиқати» мухбири.

Қайрилиб орқангга қиё боқ, раис,
Қуруқ гап, сафсата сотгандан,
кўра,

Манглай тери билан етишган ҳосил
Нес-нобуд бўлмоқда, ҳолини сўра.

М. Воробейчиков сизган расм.

Пахтакор ўртоқ, эсингда тут!

Ҳар бир кўсак пахтанинг вазни ўртача 4-7 грамм. Ҳар туп ғўзада ўрта ҳисоб билан 10-20 тадан кўсак бор. Бир гектар ерда 70-80 минг туп ғўза ўстирилган. Агар бир туп ғўзада биттадан кўсак пахтанинг нобуд бўлишига йўл қўйилса, бир гектар ерда 3 центнер пахта йўқолади. Ваҳоланки, шу пахтадан 2 минг метр газлама, унинг чигитидан 22,5 килограмм ёғ, 60 килограмм кунжара олиш мумкин.

Ёки пахта чаноқда қолдирилиб кетса, бир ектар ерда 40 килограмм пахта йўқотилади. Ваҳоланки шу 40 килограмм пахтадан 260 метр батист, 5 килограмм ёғ 8 килограмм кунжара ишланади.

Пахтакор ўртоқлар! Бир грамм ҳам пахтанинг нобуд бўлишига йўл қўймайлик. Пахта бизнинг бойлигимиз, шон-шарафимиздир!

ХАЛҚАРО ХАЁТ

Мисрнинг Сувайш каналини национализация қилиши халқаро ҳуқуққа мувофиқдир

ГДР делегацияси Москвага келди

Бразилия Компартияси Марказий комитетининг баёноти

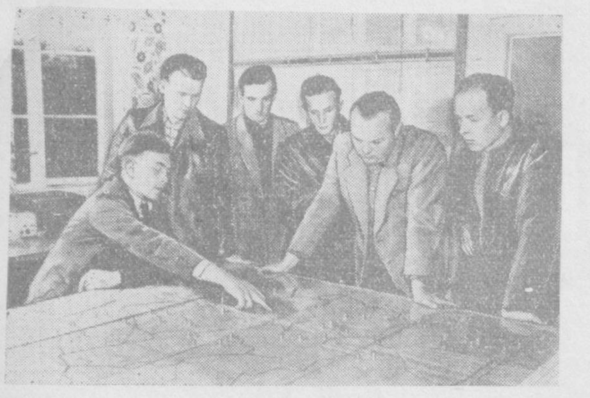

Германия Демократик Республикаси. Мекленбург округининг қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари бу йил ғалладан мўл ҳосил етиштирдилар. Об-ҳаво шароитининг ноқулайлигига қарамай, ғалла қисқа муддатда ва нобуд қилинмай йиғиб олинмоқда. Бу ишда МТС деҳқонларга ёрдам кўрсатаётир. Республиканинг Тетеров районидаги Тюрков МТСининг механизаторлари ғаллани йиғиштириб олишга яхши тайёргарлик кўрдилар. Натижада қишлоқ хўжалик машиналаридан унумли фойдаланилмоқда. **Суратда:** Тюрков МТСида қишлоқ хўжалик техникасидан фойдаланиш плани муҳокама қилинаётир.

Вейс фотоси. (ТАСС фотохроникаси).

ГДР ДЕЛЕГАЦИЯСИ МОСКВАГА КЕЛДИ

Германия Демократик Республикасининг ГДР бош министрининг ўринбосари Г. Лох бошчилигидаги делегацияси 4 октябрда Москвага келди. Делегация составида Катта Берлин обербургомистрининг биринчи ўринбосари В. Шмидт, Германия-Совет дўстлиги жамияти президиумининг аъзоси Э. Гольденбаум, ГДР ҳаво алоқаси жамияти «Люфтганза»нинг бош директори А. Пик ва унинг ўринбосарлари К. Гайланд ва Ф. Горн, Шенефельд аэропортининг бошлиғи В. Рознер бор. ГДРдаги АДН телеграф агентлиги, радио, газета ва журналларнинг мухбирлари ҳам келдилар.

Делегация ГДР граждан ҳаво флоти жамияти «Люфтганза» самолётларида Берлин билан Москва ўртасида мунтазам ҳаво алоқаси бошланиши муносабати билан келди.

Германия Демократик Республикаси ва Совет Иттифоқининг давлат байроқлари билан безатилган Внуково аэродромида делегацияни СССР Министрлар Совети ҳузуридаги Граждан ҳаво флоти Бош бошқармаси бошлиғининг биринчи ўринбосари, инженер-техника хизмати генерал-лейтенанти Н. А. Захаров, СССР Ташқи ишлар министрининг ўринбосари А. В. Захаров, Граждан ҳаво флоти халқаро ҳаво алоқалари бошқармасининг бошлиғи В. М. Даниличев, СССР Ташқи ишлар министрлигининг ва граждан ҳаво флоти Бош бошқармасининг масъул ходимлари кутиб олдилар.

ГДР делегациясини Германия Демократик Республикасининг СССРдаги Элчиси И. Кениг ва Элчихона ходимлари ҳам кутиб олдилар.

Аэродромда ГДР бош министрининг ўринбосари Г. Лох, Граждан ҳаво флоти Бош бошқармаси бошлиғининг ўринбосари Н. А. Захаров ва «Люфтганза»нинг бош директори А. Пик нутқ сўзладилар. (ТАСС).

СССР Ташқи ишлар министри Д. Т. Шепилов ЮФХР ташқи ишлар давлат секретари К. Поповични қабул қилди

НЬЮ-ЙОРК, 5 октябрь. (ТАСС). СССР Ташқи ишлар министри Д. Т. Шепилов кеча Югославия Федератив Халқ Республикасининг ташқи ишлар давлат секретари К. Поповични қабул қилди ва у билан суҳбатлашди.

Д. Т. Шепилов Селвин Ллойд билан учрашди

НЬЮ-ЙОРК, 5 октябрь. (ТАСС). СССР Ташқи ишлар министри Д. Т. Шепилов кеча Буюк Британия Ташқи ишлар министри С. Ллойд билан учрашди ва у билан узоқ суҳбатлашди.

ҚХДР Министрлар кабинетининг иш ҳақи системасини ўзгартиш тўғрисидаги қарори

ПХЕНЬЯН, 4 октябрь. (ТАСС). ҚХДР Министрлар кабинети ишчилар, инженер-техник ходимлар ва хизматчиларнинг иш ҳақи системасини ўзгартиш тўғрисида қарор қабул қилди.

Кўмир саноати, шунингдек кон ва металлургия саноати ходимларининг иш ҳақини энг кўп даражада оширш кўзда тутилган. Ишчи ва хизматчиларнинг кам ҳақ оладиган категорияларининг иш ҳақи айниқса кўпайтирилади. Ишлаб чиқариш шароити оғир бўлган ходимларнинг асосий иш ҳақига устамалар белгиланади, шунингдек кўмир, кон, ўрмон саноати ходимларининг, маориф ва илмий-текшириш муассасалари ходимларининг кўпйиллик хизматлари учун устамалар бериш кўзда тутилади.

ХИТОЙ ВА ИНДОНЕЗИЯ ХАЛҚЛАРИ ЎРТАСИДАГИ ДЎСТЛИК МУСТАҲКАМЛАНМОҚДА

ПЕКИН, 4 октябрь. (ТАСС). Бугун Пекиндаги Хуайжэньтан залида Халқ вакиллари Умумхитой мажлиси доимий комитети ва Хитой халқ сиёсий маслаҳат Умумхитой комитетининг қўшма мажлиси бўлди. Лю Шао ци-, Чжоу Энь-лай, Сун Цин-лин, Ли Цзи-шэн, Дун-Би-у, Го Мо-жо ва Хитойнинг бошқа давлат ҳамда жамоат арбоблари, шунингдек Индонезия президенти Сукарно ва индонезиялик бошқа меҳмонлар президиумга чиққанларида, бу ерда ҳозир бўлган кишилар уларни давомли қарсаклар билан кутиб олдилар.

2 мингдан ортиқ киши ҳозир бўлган мажлисни Халқ вакиллари Умумхитой мажлиси доимий комитетининг раиси Лю Шао-ци очди. У индонезиялик меҳмонларни табриклади. Хитой ва Индонезия, деди у, ҳозирги вақтда бир хил шароитда яшамоқдалар ва айни бир хил идеалларга интилмоқдалар; ҳар иккала мамлакатнинг асосий манфаатлари бир хилдир. Ҳар иккала мамлакат кўп соҳаларда ҳуқуқий тенглик асосида дўстона ҳамкорлик қилмоқда: Бу эса ҳар иккала мамлакат халқларининг турмушини яхшилашга самарали таъсир кўрсатмоқда.

Лю Шао-ци президент Сукарнонинг визити ҳар иккала мамлакат ўртасида дўстлик ва ҳамжиҳатликни янада кўпроқ мустаҳкамлашга ёрдам беради, деб ишонч билдириб, индонезиялик азиз меҳмонга сўз берди.

Президент Сукарно нутқ сўзлади. У ўз нутқида индонезия халқининг мустақиллик ва республика тузилганлигини эълон қилиш билан тугалланган миллий-озодлик кураши тарихига тўхталиб ўтди. Сукарно айтдики, Индонезиядаги революция ҳали тугагани йўқ, чунки Хитой Тайваньни озод қилиши лозим бўлгани каби, Ғарбий Ирианни Индонезияга қўшиб олиш керак. Индонезия халқи, деди у, зулм бўлмайдиган жамиятни, Индонезиянинг ўз хусусиятларига муносиб бўлган социалистик жамиятни вужудга келтиришни хоҳлайди.

Президент ўз мамлакати олдида турган вазифалар ҳақида гапириб, бутун дунёда мустаҳкам тинчлик ўрнатиш учун биргаликда кураш олиб боришга чақирди. Сукарно Индонезиянинг блокларда қатнашмаётганлиги унинг пассив бетарафлигини кўрсатмайди, деди ва шу билан бирга жаҳонда тўфон бошланган тақдирда Индонезия бир чеккада қололмайди, деб уқтириб ўтди. Индонезия, деди Сукарно бутун залнинг қарсаклари остида, актив ташқи сиёсатни амалга оширмоқда, бутун дунёда тинчлик ва хавфсизлик учун курашмоқда.

СОВЕТ-ВЕНГРИЯ ИҚТИСОДИЙ МУНОСАБАТЛАРИГА ДОИР

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи ҳукумати Венгрия Халқ Республикасининг экономикасини янада ривожлантириш ва мустаҳкамлашга ёрдам беришга интилиб, ВХР Ҳукуматининг Венгрияга кредит бериш тўғрисидаги илтимосини меҳрибонлик билан қараб чиқди.

Икки ўртада олиб борилган музокаралар натижасида битимга келинди. Бу битим ССР Иттифоқи Ҳукуматининг 1957 йилда ВХР Ҳукуматига 100 миллион сўм миқдорида кредит беришини кўзда тутади, шундан 60 миллион сўмига СССРдан Венгрия халқ хўжалиги жуда мухтож бўлган товарлар (кокс, қўрғошин, пахта, синтетик каучук ва бошқа товарлар) етказиб берилади ва 40 миллион сўми эркин валюта билан берилади.

Бу кредит йилига 2 процент тўлаб туриш шарти билан берилади ва Венгрия томонидан 1960-1965 йиллар мобайнида Совет Иттифоқига ҳар йили бир хил миқдорда етказиб бериладиган товарлар билан қопланади.

БРАЗИЛИЯ КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ БАЁНОТИ

МОНТЕВИДЕО, 4 октябрь. (ТАСС). Рио-де-Жанейрода чиқадиган «Роз операриа» газетаси Бразилия Коммунистик партияси Марказий комитетининг Бразилиянинг ички ва ташқи сиёсий аҳволи тўғрисидаги баёнотини эълон қилди.

Марказий комитет Бразилия ҳукуматининг Қўшма Штатларга торийни ва атом хомашёсининг бошқа турларини экспорт қилишни тўхтатиш ҳақидаги ҳамда атом хомашёси тўғрисида Қўшма Штатлар билан тузилган битимни бекор қилиш ҳақидаги қарорини табриклайди.

Баёнотда барча ватанпарвар кучларнинг кенг иттифоқини вужудга келтириш зарурлиги таъкидланади. Бу иттифоқ атом энергияси соҳасида ҳукумат томонидан белгиланган сиёсатнинг амалга оширилишини гарантиялар эди.

Коммунистик партия полиция террорига қарши, ватанпарвар ишчилар ҳаракати ва коммунистик ҳаракатнинг таъқиб этилишига қарши норозилик билдиради. Компартия барча ватанпарварларни ва демократларни мустақил ташқи сиёсатни амалга ошириш учун, эркин савдо-сотиқ учун, дунёдаги барча мамлакатлар билан дўстона муносабатлар ўрнатиш учун кураш олиб боришга чақиради.

Мисрнинг Сувайш каналини национализация қилиши халқаро ҳуқуққа мувофиқдир

Демократ юристлар халқаро уюшмасининг баёноти

БРЮССЕЛЬ, 4 октябрь. (ТАСС). Демократик юристлар халқаро уюшмасининг секретариати қуйидагиларни билдиради: Бу уюшма Сувайш канали компаниясини национализация қилиш тўғрисидаги масала юзасидан ўз баёнотини БМТ бош секретарига юборди. Уюшма Миср ҳукуматининг каналаи национализация қилганлиги қонуний бир тадбир эканлигини кўрсатиб, қуйидагиларни таъкидлайди: Давлатларнинг мустақиллиги ва суверенитети принципидан шу нарса келиб чиқадики, ҳар бир давлат ўз территориясида мулкчилик формаларини ва иқтисодий режимни ўз эҳтиёжларини таъминлаш учун энг фойдали деб ҳисоблаган тарзда тартибга солиш ҳуқуқига эгадир. Бундан ташқари, каналиш национализация қилиш Миср ҳукуматининг ўз ишидир ва халқаро ҳуқуқ нуқтаи назаридан бунга шубҳа қилиш мумкин эмас. Сувайш канали компанияси Миср компанияси бўлиб келди ва Миср қонунларига мувофиқ идора қилиниб келди.

Каналнн национализация қилиш қонунга хилоф ишдир, чунки национализация қилиниши орқасида компанияга берилган концессия бекор қилинди, деган даъво халқаро ҳуқуқ нуқтаи-назаридан асоссиздир, шунингдек национализация қилиш каналда кемаларнинг бемалол қатновига халақит беради, деган баҳона ҳам асоссиздир.

Демократик юристлар уюшмаси каналнинг национализация қилинганлиги орқасида баъзи мамлакатлар билан Миср ўртасида рўй бераётган жанжалларни ҳал этиш учун куч ишлатиш ёки куч ишлатиш билан таҳдид қилиш ёхуд иқтисодий санкциялар қўлланишни ғайри қонуний деб ҳисоблайди. Баёнот авторлари БМТ Устави қоидаларига мувофиқ суратдагина жанжални қонуний тартибда ҳал этиш мумкин, деб таъкидлайдилар.

«Сувайш каналидан фойдаланувчилар уюшмаси»ни тузишга қарши

ДЕҲЛИ, 4 октябрь. (ТАСС). Коломбодан олинган хабарларга қараганда, Цейлон бош министри Бандаранайке кеча матбуот конференциясида гапириб, «Сувайш каналидан фойдаланувчилар уюшмаси»нинг тузилишини қоралайман, чунки бу уюшма Сувайш канали проблемасини тинч йўл билан ҳал этишни қийинлаштиради, деган.

Бандаранайке айтганки, Цейлон ҳукумати бу проблемани тинч йўл билан ҳал этишга ёрдам бериш учун қўлидан келган ҳамма чорани кўради.

СУВАЙШ КАНАЛИДА

ҚОҲИРА, 4 октябрь. (ТАСС). МЕН агентлиги мухбирининг Порт-Саиддан билдиришига қараганда, Сувайш каналини бошқарувчи Миср маъмурияти бир қанча лоцманлар билан шартнома тузган эди. Бу лоцманлар каналда кемалар қатновини таъмин эта оладилар.

Сувайш канали маъмурияти правлениесининг директори Маҳмуд Юнус бундай деди: Миср ва чет эл лоцманларининг кўпи тайёргарлик олиб бўлди. Шу жумладан, у саккиз совет лоцмани тайёргарликни тамомлаганлигини, яна етти лоцманнинг шу ҳафта ичида тайёргарликни олиб бўлишини айтди. Юнус, канал маъмурияти ҳар қандай миллатга мансуб бўлган лоцманларнинг ишга қабул қилиш тўғрисидаги аризаларини кўриб чиқишга тайёрдир, деди.

Никсон Филадельфияда нутқ сўзлади

НЬЮ-ЙОРК, 4 октябрь. (ТАСС). АҚШ вице-президенти Никсон кеча Филадельфияда сайловолди нутқ сўзлади ва демократик партиядан президентликка кандидати кўрсатилган Стивенсоннинг водород бомбасини синаб кўришни тўхтатиш тўғрисидаги ва биринчи имконият туғилиши билан ҳарбий мажбуриятни бекор қилиш ҳақидаги таклифини қатъий равишда рад этди.

Юнайтед Пресс агентлигининг билдиришича, Никсоннинг нутқи Оқ уй ва давлат департаменти томонидан олдиндан маъқуллаб қўйилган.

«СССРда хотин-қизларнинг ҳуқуқий тенглиги» халқаро семинари қатнашчилари Москвадан жўнаб кетдилар

«СССРда хотин-қизларнинг ҳуқуқий тенглиги» халқаро семинарининг қатнашчилари Москвадан ўз ватанларига жўнаб кетдилар. 37 мамлакатнинг вакиллари Совет Иттифоқида уч ҳафта бўлдилар. Улар семинар тамом бўлганидан кейин мамлакат бўйлаб сиёҳат қилдилар, корхоналарда, маданий-оқартув муассасалари, даволаш-профилактика муассасалари ва ўқув юртларида бўлдилар, совет хотин-қизлари билан учрашдилар ва суҳбатлар қилдилар. Улар ҳамма ерда самимий ва шодлик билан кутиб олиндилар.

Семинар қатнашчилари ватанларига жўнаб кетиш олдидан матбуот учун ёзиб қолдирган баёнотларида совет кишиларининг ҳаёти билан танишиб чиқиш имконияти берилганлиги учун миннатдорчилик изҳор қиладилар, халқлар ўртасида дўстликни янада кучайтириш ва мустаҳкамлаш кераклигини айтадилар.

Москваликлар семинар қатнашчиларини самимий кузатиб қолдилар ва уларнинг ўз ҳаёти ва ишларида муваффақият қозонишларини тиладилар. (ТАСС).

Областимизда

МЎЪЖИЗАСИЗ МЎЪЖИЗА

Шу йил 8 октябрдан бошлаб томошабинлар Тошкент давлат циркида А. Г. Сокол бошчилигида Москва, Ленинград, Киев, Боку, Тбилиси, Одесса, Хабаровск, Сочи ва Новосибирск каби бир қанча шаҳарларда зўр муваффақият билан ўтган янги оригинал аттракцион ўйинни томоша қиладилар.

Одатдан ташқари бўлган бу қизиқарли аттракцион томоша Москва цирк студиясида ишлаб чиқилган. Унда радио, электр магнетизм, телемеханика, юқори чистотали ток ва аппаратсиз телефон элементлари қўлланилган. Томошабиннинг қўлида ҳеч қандай симсиз лампочка ёнади ва у циркда ўтириб шаҳарнинг турли томонидаги қайси абонент бўлмасин у билан бемалол гаплаша олади.

Бу қизиқарли аттракцион ўйинни яратишда фан ва санъатнинг энг отоқли арбоблари иштирок этганлар. Ўйин қизиқарли бўлиш билан бирга томошабинга кўпгина янгиликларни билиб олишга ёрдам беради. Циркка ҳозирдан бошлабоқ область қишлоқ хўжалик меҳнаткашларидан коллектив бўлиб келиш учун олдиндан кўпгина заявкалар тушмоқда.

ИЛҒОР ИПАКЧИЛАР

Бу йил Қорасув район колхозларининг ипакчилари 855 қути қурт уруғи тутиб, мўл пилла ҳосили етиштирдилар. Улар республикамиз илғор ипакчилари Ҳурмат Тешаева ва Олияхон Султоноваларнинг қуртни жадал боқиш усулини кенг қўллаииб, район бўйича ҳар қути уруғдан 54,9 килограммдан пилла олдилар. Бу пиллаларнинг 88 проценти биринчи сортга қабул қилинди.

Пилладан мўл ҳосил етиштиришда айрим колхозлар бундан ҳам яхшироқ натижаларни қўлга киритдилар. Масалан, Максим Горький номли колхоз ипакчилари 72 қути уруғнинг ҳар биридан 65 килограммдан пилла топширдилар ва давлат планини 118 процентга етказиб бажардилар.

Район колхозларида илғор ипакчилар сафи ҳам сезиларлик даражада ўсди. Ворошилов номли колхознинг илғор звенолари, айниқса, рекорд ҳосил олдилар. Масалан, ўртоқ С. Муҳиддинова бошлиқ звено аъзолари ҳар қути уруғдан 86,2 килограммдан, ўртоқ К. Аҳмедова бошлиқ звено аъзолари 76,8 килограммдан пилла топширдилар. «Коминтерн» колхозининг звено бошлиғи ўртоқ К. Абашева ўз шериклари билан ҳар қути уруғдан 70 килограммдан пилла етиштирди.

Район колхозлари ўз ипакчиларининг муваффақиятини тақдирлаб, яқинда улардан 12 кишини Бутуниттифоқ қишлоқ хўжалик виставкасига юборди. Булар қаторида юқорида айтиб ўтилган илғорлар ҳам бор.

Ф. ЗАБЕЛИН.

КУЗГИ БУҒДОЙ ЭКИЛМОҚДА

Бўстонлиқ районидаги Молотов номли, Маленков номли, «Қизил Ту» колхоз ғаллакорлари бу йил буғдойдан мўл ҳосил етиштириб, йиллик планни муваффақиятли бажардилар.

Ҳозир бу колхозларда ҳосил йиғиб олинган ерларни шудгорлаш, кузги буғдой экиш ишлари қизғин бормоқда. Бунда МТС механизаторларининг хизмати катта бўлаётир. Механизаторлардан Эражаб Қосимбоев, Гулмат Шерматов ўртоқлар ҳар куни 26-28 гектар ерга кузги буғдой экиб, тракторларнинг тўла қувват билан ишлашини таъминламоқдалар.

Х. ХОЖИМАТОВ.

Корея Халк Демократик Республикасининг қишлоқ хўжалик делегацияси Ўзбекистонга келди

СССР Қишлоқ хўжалик министрлигининг таклифига мувофиқ, Совет Иттифоқида меҳмон бўлиб турган Корея Халқ Демократик Республикаси қишлоқ хўжалик ходимлари делегацияси 5 октябрда Тошкентга келди. Делегацияга КХДР қишлоқ хўжалик министрининг ўринбосари Ким Дия Ук бошчилик қилмоқда. Делегация составида агрономлар, зоотехниклар, институтларнинг ходимлари, шунингдек Меҳнат партияси вилоят комитетлари ва халқ комитетларининг вакиллари бор.

Аэродромда меҳмонларни Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалик министрлигининг масъул ходимлари, шаҳар партия ва совет ташкилотларининг вакиллари, матбуот ходимлари кутиб олдилар.

Меҳмонлар Ўзбекистонда илмий ташкилотларда, бир қанча колхоз ва совхозларда бўлиб у ерларда пахта, шоли ва бошқа қишлоқ хўжалик экинларини етиштиришдаги илғор агротехника билан танишадилар. Улар республикадаги чорвачилик, пиллачилик ва боғдорчилик хўжаликларида ҳам бўладилар. (ЎзТАГ).

Ўзбекистонда чой

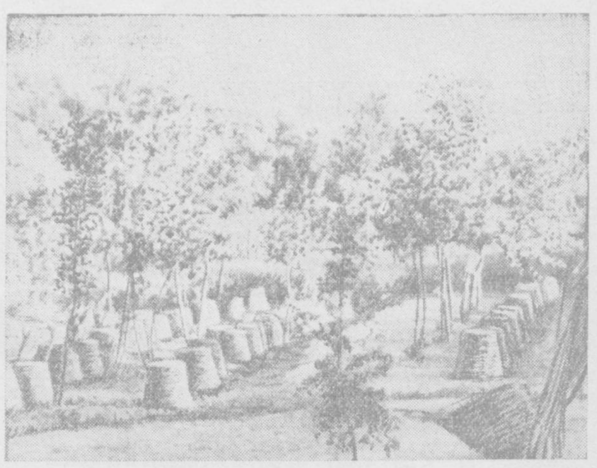

Бўстонлиқ Тянь-Шаннинг субтропиги деб аталади. Бу ерда цитрус, анжир, хурмо, кипарис, қимматли лавр, эвкомия сингари субтропик ўсимликлар ўсади. Худди шу ерда чой ҳам етиштирилади.

Чой—жуда талабчан ўсимлик. У иссиқлик ва намни севади. Чой Совет Иттифоқида Кавказда, Қримда, Краснодар ўлкасида етиштирилади. Бироқ олимларимиз шунга эришдиларки, бу ўсимлик Бўстонлиқда ҳам етиштириладиган бўлди.

Бу ерда бундан бир неча йил муқаддам чой экиладиган дастлабки участкалар барпо этилди. Аммо уруғ эндигина кўкариб чиқа бошлаганида бирдан совуқ тушиб, ёш ўсимликни нобуд қилди. Ишни қайтадан бошлашга тўғри келди.

Ўсимликнинг ўсиши учун алоҳида шароит яратилди.

Чой ўз ватанида суғорилмайди, бу ерда эса уни ёз даврида бир неча бор суғоришга тўғри келди.

Чой буталари 1952 йилда оппоқ гул билан қопланди. «Чой гуллади» деган хушхабар илмий ходимларни гоят қувонтирди.

Бироқ уларнинг хурсандчилиги узоққа чўзилмади. Ҳамма гул тезда тўкилиб кетди. Келгуси йилда ҳам ана шундай аҳвол такрорланди...

Аммо дастлабки муваффақиятсизлик олимларимизнинг иродасини сўндира олмади. Улар рўй берган аҳволга қарши курашиб, ягона мақсад йўлидаги ишни қатъий туриб давом эттирдилар.

Ҳозир Бўстонлиқ районидаги тажриба участкасида бир неча минг чой буталари бор. Бу буталар нормал ўсмоқдалар ва улардан баъзиларининг бўйи бир метрдан ошиб кетган. Ҳали жуда ёш, эндигина уруғдан униб чиққан кўчатлар эса кўкка томон бўй чўзмоқда. Уларни Чимён санаторийсининг собиқ боғбони, чой плантацияси барпо этилгандан бери шу ерда хизмат қилаётган ишчи Бойхўжа Жаҳонхўжаев меҳр-муҳаббат билан парвариш қилмоқда.

Биз плантация ишлари билан яқиндан танишганимизда энг ёш чой ўсимликларининг бошқа жойлардан келтирилган уруғлардан эмас, балки мазкур плантацияда етиштирилган уруғлардан ўстирилаётгани маълум бўлди. 1955 йилнинг ноябрида бир неча чой бутаси гуллади ва дастлабки уруғни берди. Уруғлар тўпланганида уларнинг жами 30 донадан ошмади. Аммо шундай бўлсада, бу — тажриба чой плантацияси ходимларининг катта муваффақияти эди. Маҳаллий уруғ олинди! Улардан ўстирилган чой ўсимликлари Ўзбекистоннинг тоғлик шароитига янада кўпроқ мослашади.

Ана шундай чой ўсимликларининг етиштирилиши бу ерда ишлаётган олимларимизга мичуринча методлар билан республикамиз чой хўжалиги учун чойнинг маҳаллий сортларини яратиш имкониятини беради ва биз яқин келажакда магазинларнинг прилавкаларида этикеткасига «Ўзбекистон» деб ёзилган чой пакетларини кўрамиз.

Суратда: Чой экилган тажриба участкаси.

Текст ва фото В. Тюриковники.

ХОДИСА

Жасорат

Рамиз Тўрахонов яқинда аҳлоқ тузатиш меҳнат лагеридан қайтиб келди. Лекин у бирор завод ёки фабрикага кириб ишлашни ўзига эп кўрмай, яна илгариги безорилик «фаолиятини» давом эттираверди.

Бебош Тўрахонов шу йил 8 август куни ғишт заводининг ишчиси А. Хўжаевни ушлаб олди ва унинг ёқасидан бўғиб ура бошлади. Бақувват ишчи Хўжаев ўзига тўсатдан қилинган ҳужумга қаршилик кўрсатади. Аммо безори Тўрахонов Хўжаевни пичоқ билан яралайди.

Шу вақт «Узбексельмаш» заводининг ишчилари, милиция бригадасининг аъзолари Абдураим Муҳаммедов ва Қайнамурод Султонов ўртоқлар келиб қоладилар. Улар Тўрахоновнинг пичоғини тортиб оладилар ва уни 8-милиция бўлимига топширадилар.

Милиция бригадасининг актив аъзолари Муҳаммедов ва Султонов ўртоқлар шунга ўхшаш бир неча жасорат кўрсатганлар. Тошкент шаҳар милиция бошқармаси Муҳаммедов ва Султонов ўртоқларни қимматбаҳо буюмлар билан мукофотлади.

Редактор З. ЕСЕНБОЕВ.

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — бугун ва ҳар куни **катта цирк томошалари.** Томошалар кеч соат 8 да бошланади.

КИНОТЕАТРЛАРДА:

«ЁШ ГВАРДИЯ» — эрталаб соат 9 ярим ва 11 да **Мультипликацион фильм,** қолган сеансларда **Турли тақдир.**

«ЎЗБЕКИСТОН» — кундуз ва кечқурун **Турли тақдир.**

«ИСКРА» — кундуз ва кечқурун **Профессор Цзян оиласи.**

«ХИВА», «УДАРНИК» — **Турли тақдир.**

«ИСКРА» (Кафанов номли парк) — **Ҳақиқат йўли.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА

7 октябрда

МАВСУМ ОЧИЛАДИ

7/X да — **Зафар.**

8/X да — **Нурхон.**

10/X да — **Сингиллар қиссаси.**

Спектакль кеч соат 8 да бошланади. Билетлар сотилмоқда.

1-СОН «СТРОЙДЕТАЛЬ» ЗАВОДИ

буюртмачилар материалидан

ҲАР ХИЛ

дурадгорлик буюмлари:

дераза, эшик ва мебель, магазин, болалар боғчалари, болалар яслилари учун ускуналар, қуртхоналар учун сўкчаклар, асалари уялари

ТАЙЁРЛАШ УЧУН

ташкилот, корхона, колхоз ва гражданлардан

ЗАКАЗЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ,

шунингдек тахта тилиб беради.

Завод материалларни ўзининг темир йўл тармоғига қабул қилиши ва тайёр буюмларни темир йўлда жўнатиши мумкин.

Адрес: Тошкент шаҳар, Магазин мавзу кўча, 229-уй (6- троллейбус).

Калинин район, Молотов қишлоқ советидаги С. Раҳимов номли колхозда турувчи **Собит Турсуновнинг** шу уйда турувчи Хадича Мамажонова-Турсуновадан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент область, Калинин район, 1-участка халқ судида кўрилади.

Калинин район, Келес посёлка совети, Папанин кўчаси 86-уйда турувчи **Эргаш Мадусмоновнинг** Калинин қишлоқ совети, 53-разъездда турувчи Тожи Қулматова-Мадусмоновадан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент область, Калинин район, 1-участка халқ судида кўрилади.

РЕДАКЦИЯ ВА НАШРИЕТ АДРЕСИ. Тошкент. «Правда Востока» кўчаси № 34. РЕДАКЦИЯ БЎЛИМЛАРИНИНГ ТЕЛЕФОНЛАРИ: коммутатор — 36334 ва 33262 орқали Партия турмуши бўлими — 136. Пропаганда бўлими — 136. Совет қурилиши бўлими — 132, Маданият бўлими — 132, Адабиёт ва санъат бўлими — 39040, Қишлоқ хўжалик бўлими — 135, Саноат ва транспорт бўлими—132, Хатлар бўлими — 34048. Маҳаллий ахборот бўлими — 135. Секретариат — 34048. Эълонлар бўлими — 38142.

Р 06081. «Қизил Ўзбекистон», «Правда Востока» ва «Ўзбекистони сурх» бирлашган нашриётининг босмахонаси. Нашр. № 1537.